Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

Серло

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дейз ◆ ШОАТТА, 2 сентябрь, 1972 шу. ◆ № 106 (8212). Мах 2 кап.

Дlадоладеннад дешара шу

Хlара шера 1-чу сентябре цlе-ва, хеза кийчденна школе деза-ча берана сийрдайоьлх вай ун-цаш а майдаш а.

Салхан lуйрийна чуо хилар гроз-ненски № 15 йолчу школа-интер-нате. Нийсача мугlарах, эшшой хlоранаш бе а доьхкаш латт де-шархой. Гlозбаьнна ба хьехархой а. Къамел ду школа-интерната директора Магомадова Фариза Ва-гаповнас:

— Тахан дlадолалу дешара шу вай берригача мехна чlогlа деза шу да — йоах цо. СССР хьалхь Нохч-Гlалгlайчен автономен 50 шу дузача шера геттара дика дешa тороман сийлай вайна Даь-хенп. Укх шера-хоза ремонт а хь кийчъхьlа школа, хьайийлай 24 сага лаьрхlа керда лингофонии кабинет, дукха керда мебель ий-лай общежитена лаьрхlа.

Эггара хьалхагlа укхаза деша ладача 4-ча классерча йийгашта школа тродщеех дуйш 10-ча класса дешархоша Болдырева Зе-ис, Магомадова Резас.

Цул тlехьагlа керда дешара шу доладаларца дешархой а хье-хархой а декъала буьу КПСС За-водской райкома болхлочо и. Крот-кова.

Ший дикича хьехархошка, школа-интерната дешархошка дlайха дешаш хьар укхаза ваа шу хьалха дийна ваьнача Гуное-ва Лизас. Укх шера инс-титут чаккхьаьккха а ваьна инженер-гидротехника болх бе Нохч-Гlалгlай мелиорацен але боахамен министерства аппарате дlайийцай из. Цхьоалагlча сентяб-ре дукхьашка балха йоаш яр Ли-за.

Школа массе моlнинте дlаховаш бех 10-ча классерча Магомадова Резаси 4-ча классерча Гуноева Любаси теха горгал. Ше-шоай классашка чубелх дешархой.

Дlадоалалу дешара керда шу.

С. МУТАЛИЕВ.

СУРТА ТlА: 7-ча «А» классе хьалхарча уроке.

И. Пежоев сурт.

«lАЬРЖА ДОШУВ» — ДУКХАГlА

Пятилетка шоллагlча шера план хана хьалха кхоачашъяра, СССР-ен Нохч - Гlалгlайчен авто-номен ах бlаь шу дузача юбиле-ишта нахъавахара шерра иха а йоаржаь къахьегача хьалешке дезду вай республикерча мех-даьттакоша шоай цlей. Укх шера къаьстта дика къахьегаш хьайоа-гlе «Октябрьнефть» НГДУ коллек-тив. Мехкдаьтта даккхара, барзl бетта план хана хьалха, 26-ча ав-густе кхоачашъяй цо. Планел совгlа даьккхад 37 эзар совгlа тонн «lаьржа дошув». Дика да управление мехкдаьттакой дерри-гlа технико-экономически гlа-лемаш а.

Цун керттердар да «Октябрь-нефть» НГДУ мехкдаьттакоша то-ронех бизза пайда эцар. Мехк-даьтта дукхагlа даккхара геоло-го-технически мероприятеш чакх-йоах, къаьнача фонда скважинаш-та капитальни ремонт ю, кхьдела дукха балхаш чакхдоах.

Ишта шийн къаьхегам кхетамца вlаштlехь а баьккха плани тlаьй-ца деккараш тlехкхоачашдеш бa «Сунженефть» НГДУ мехкдаьтте-кой а.

Цхьабакъда, эррига республика хьажйцача мехкдаьтта доахараше «lаьржа дошув» даккхара план кхоачашъяц. Из бакъахь долаш республикерча мехкдаьттакошта тlадхсад бlаьш эзараш тоннаш пачхьалкхан деккар. Цун керт-тера бакъахь да «Грознефть» объ-единение чуйоагlача йехкагlйоа-ча «Малгобекнефть», «Старогроз-нефть» мехкдаьттен гази йоалаче управленей коллективаша план кхоачаш ца яр. Цу управленешка йоахкэ дабит йолаш киннача ме-ханизмех дукхача скважинашка-ре хьадоагlар хий да. Хlаьта бу-рувдеттараша мехкдаьтта кlеж а тоxийташ дlалуш скважинаш яц. Цул совгlа цу управленешка боля ца беш соцаль латт къаьнача фон-да дукха скважинаш. Нагахь уж болх бе болалийтача дийнахь бусй бlаьш тоннаш «lаьржа до-шув» дале вlаштlехьдаргдар.

Мехкдаьтта дукхагlа хилийтара йоахка резерв а тlехкlоаргача скважинашта капитальни ремонт дар, мехкдаьтта доахабашка ва-саргlе хьахьегийтара эша керда техника ханнахьа lалашъяр.

Пачхьалкхан плани тlайнца социалистически деккараш мехк-даьттакошка толамца кхоачашдай-тера боккха бехктехкам тlелатт республикерча бурувдеттарашта. Уж деккарийла ба текке мехк-даьтта валасаш дукхагlа хилийта, мехкдаьтта доахa керда моттиг-аш гунахка, скважинашта екке-гlаш кlоаргагlаш бурув а тоаш уж эксплуатаце дlатела.

Хоаш ма хиллера республикер-ча бурувтохара балхий управле-ний коллективаша кхоачашъяц скважинашта бурувтохарен уж эксплуатаце дlавларен план. Цун бакъахь да бурувдеттараша техно-логически дисциплина телхар, кастъаста эвареш хилар, бурув-деттараша болх ца беш латташ дукха ха йоаар. Уж сина деза гlуланхаш ца нийсдалийтара шоай болх цlенхаштта тоабе деккарийла бе бурувдеттача организацей хул-галхой, партийни профсоюзни организацеш.

Дукхагlа мехкдаьтта даккхара бокка лоархlам болаш гlуланго да мехкдаьтта тlоавнашка хийн тl-эх чу а ухийташ цlарна искусствен-ни низ тlалоаттабар. Цо торо ху-лийт тlоавнашкара «lаьржа дошув» цlендаь хьадаийта. Сиха чакхдаха деза мехкдаьтта тlоавнашка хий чухийтара эша объекташ хьалъя-ра балхаш.

Мехкдаьттен гази йоахача хlара управление мехкдаьтта къаьнача фонда скважинаш болх ца беш латтаргйоаца гlуланх вlаштlехь-даккха деза. Уж сингаlйн дукха-гlен болх бе йолаалийтарца мехк-даьтта совдаргаяр кхета а деш, мехкдаьттакой бехктохкам вябе беза. Мехкдаьтта кlезиглуш лат-тача скважинашка чакхъяха еза геолого-технически мероприятеш, цlенхаштте тоабе беза соляно-кислотни обработка яра болх. Бизавча низаца болх байта беза скважинашта латтан кlалхеш капитальни ремонт бе бри-гадашка. Цар шин-кхаь сменагlа болх бергболаш гlуланх вlаш-тlехьдаккха деза.

Мехкдаьтта дукхагlа даккхара лоархlамегlарча резерваш цаl и бурувтохига сихдаре эвари ца хилийтарa. Бурувтохара задани кхоачаш ца еш цхьаккха колле-ктив хила йиш яц. Цу гlуланга къаьстта теркам тlебахийта беза мехкдаьтта доахачен бурувдетта-чен организацей кулгалхоша, пар-тийни, профсоюзни, комсомоль-ски организацеша.

Пятилетка шоллагlча шера пла-ни тlайнца социалистически де-кхараш толамца кхоачаш а деш СССР-ен Нохч - Гlалгlайчен авто-номен ах бlаь шу дузача юбилей-не сийленца наькъабохара мел эша хьалеш да мехкдаьттакой. Царел бизза пайда эцар, социалистиче-ски деккараш толамца кхоачаш-дар мехкдаьттакой сийлен деккар да.

Юбилея сийна

ЯХЬЕ А БАЬЙНА БУ БОЛХ

Магlалбика района «Кав-каз» колхозен «Ингушский» совхозен механизаторащ соци-алистически яхье а баьйна ги-дуарташ чуэцаш ба укх де-нощка.

3 эзар гектар гидуаргаш в цу боахамий чуэца езаш. 7 центнер гекараш довл хlара гектаро тlара юкъера лаьрхlа-ча. Ахка декъа хилирга хье-жача ескал хьувхьан бац из.

25 комбайн а кхаьтта бал-хаш деш.

Балгалбика безе яхье хьал-хара моттиг лелаеш бола «Ин-гушский» совхоза комбайне-раш Гатагажев Хьажбикар, Эрсанов Юнус, «Кавказ» кол-хоза комбайнераш Голованов, Ицантия, кхьбараш.

10—12 гектара тlара гидуар-гаш чуэц цар хlара сменагlа, норма 8 гектар йолча.

СССР-н Нохч - Гlалгlайчен автономия хьаль 50 шу дизара сийна яхье а баьйна, 8 сен-табрь тlаяхачалехь гидуаргаш чуийца яха дош деннад боаха-мий механизатораша.

Б. ЭСМУРЗИЕВ.

Дика къахьегаш хилча

11 эзар гектар кхаю да Гу-дермеса района искусственни хьасане хиш деттаю.

Дика дlахьу хий тохара бал-хаш района боахамий механи-затораша.

Хlана механизатораша хий тох люцерна, баьцадарашта, соний бешанашта.

Баьхаш эшшача тайнара вlартlехьдаьрах хlана кхоа-лагlа а диалагlа а люцерна хьокхаш ба кхьдоача боаха-мий механизатораш.

Цудухьа шортта сенаж, ви-таминни хьаар lалашдаьд «Гу-дермесский» совхозо, «Кав-каз» колхозен къахьегамхоша.

ШАФАРОВА,

юрта боахама районе уп-равлене мелиоратор.

Ялата сий а де, хьурмат а де!

КЕРТТЕРА РУЗКЪА

Дог гlоздоаш ца тlеа чу [illegible]. Хьахарх хьайна доахар. [illegible] тайп-тайпара буклаш, чlора-наш, пряникаш, печенеш.

[illegible] «Дуачуз хорта масих-сисков» ю, [illegible]. Хьалха, революци хилале ялат [illegible] шераша моцал оттар. Из [illegible] дlадахкхад [illegible]. Хlанз [illegible] пачхьалкхан торе а хьахьегамхой ялатца безаш lалашбе.

Цун — ялата, вай истец тlорча бериета. [illegible] рузкъа шоай къахьегамца [illegible], ялат кходоаре берригаш ма, [illegible], дlалуш къаьстта гаш ба дуйнта [illegible] лазадораш. Царех ва [illegible] а. Ма [illegible] хьайккъаца ялата [illegible] «форда» бlаргабайча. Ялцу ялат кходош [illegible].

Тха совхоз дукха доц кертбоахама култураш дlаера оадаш дела лаьтта — 3796 гектар. Лат-тан хьоналга, дизата дилача цу учестоpа дукха ялат чуда вlаштlехьдиел.

Ялаташ кходеш мих тракторно-кхаш наладу бригада а совхозе. Царна керта латт йоккхо бола опыт йола коммунисташ Мошков Сулейман Кадыров Хьусейн. 1964 шу [illegible] тlехье-[illegible] яр уж бригаден. Шерагара шерага кхоа-чашъяр цар ялат хьукхьдара план, эсала ле-лабора агротехника, лаьттацара [illegible] продукцега дукха мах дlабедар.

Хоаш ма дарра, балха дош хьиташ бола кхи болача массаза а ва [illegible] гlуланхаш. Из дар цу бригадах дайар а. Цудухьа цу гlуланга тервал гlабалийтар совхозе. Хlара шера lаш замонашь агротехнически заняташ яра. Цига агротехника баьлонавна дlа ма даккхара кертбоахама культу-раш дlаен хоаш lемабора механизатораш. Пар-тийни, профсоюзни организацеша шерра социа-листически ах [illegible] бригадашта юкъе. Нийсо болзацара безам совбаккхаре да дека гlу-лакхаш белгалдаьхар. Цул тlехьагlа тоабелар бригадан болх.

Цхьан лана тlехьенохоаш хинере бригадах масе-сдех механизатор КПСС мугlарашка лаьийнаъ. Уж ба дикагlбола механизатораш Заhоев Сайд, Хасуев Шамхан, Исраилов Абсолит, Бимурзиев lалаш, Якуртов Ахьмад. Дукха дlайха доашам алц йиш а царех хlаранех.

Укх шера йоккъа лаьтта йолхало а 400 гекта-ра тlа дина хьоийlанг кхеший эзаньявоаша.

Ялат дукхагlа дlада шортта лаьтта доца а ле-лха хьукхьаш кхебе йиш а совхозе. Йиш йолчох кхоачаш ца гулуш шерагара шерага керда кер-боахама техника ийо совхозо; тракторaш, ком-байнаш, сеялкаш, ялат цlенду машинаш, лаьтта хьокхдара доаша кхо дlа-оаза доарилду агрега-таш, кхьйола техника.

Ма ва дукхаш доаш техника хьийрах кта бац кхьан лелабораш бола. Хьан а кхолда чу-доача хlара шинатгарам, центнер ялатага дуккха-чар къахьегам дlабеде.

Из гlулакх дика дезаш боащачарна ялу кхо-да атта долаш сеина хат. Дlадайна ялат гулъях чудеча дооаш дац гlулакх. «Аьнна хьоа изийа-мачук, lай ай кхетторгбе», ата доашаш пайса хья-вад.

Из ала кхт бlашкe ца дукхаш къахьега доза кхьага де.

Масала, цхьан гектара тlара 38 центнер тlью-мlош чура мах къахьега деза хьоаргда вай. Самолетаца а диаркхlача агрегатаца тlагlанна дlайоармаш минерально удобрени тесса эзе кхаьна. Цул тlехьагlа оахам ду. 25—27 сантиметр тlайхогагlа кхол йоа яц из. Из дахчуй тlехь-гlе бlаьсти шозза лаьтте цамададехкаш мекке бакка беза. Покхи дlоашала шорoлa кхетте лулажаеа ю. Юкъара а хьакlем дlайийначул тlехьа lо шозза мекка бокка беза. Цу тlа далац гlулакх. Хьакlаш хьалгlаьча мугlарчта юкъе урlо lоаргlан обработка а еза. Хьакlашта хааp ца хилийтарe, уж садоахача хlанах на-вадра, хий тоаш, кхьдар доа,—массагlа да цу-га до деза. Маьлха lан уж бохкаш дарош хьа-нар дела механизатораш ба. Ишта хьунаьм а кхебе хьалча сихола чаш кхоле доаш хьоцар lодахайта деза.

Цудухьа дукхача тьнарча сьоьегlамаш пе-[illegible] лаьттан бо[illegible]—ялата [illegible] беза берригача няха. Геттара хьалхьет, дог лезадоал няхьа водаш, столовеш, lиача матгугlаша кхом ца бе йиха дlархайка уха маьха чlегна-гаш, кхьйоле ялата продукташ бlаргайче. Хlа-над-хьогl на мотта, хьана зетало. Тiкщдоа[illegible] хьакат, мозашна, тlехьаь гулаш, тlехта ялата продуктай кхом бац.

Из дlало маттa кхела йиш яц! Доша зlа де ала сий ца дай, цуи хьурмат да дар. Сона хе-таргаза чlогlа дика хургдар ахархой атта бос-ца бала дlабозийташ киноленташ дукхагlа яра-хийцача, кхоавашта, кхьча доашара заводенашна, предприятеша цу хьакхьа дукхагlа ланцан ийшача, безадош йиче. Хlара саг — воккхвар а зlаммагвар а lемадеш веза лаьттан рузкъашна — ялата кхьмбе!

Г. КЮМДЖИЕВ,

Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза керттера агроном, Ленина ордена кавалер, Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни агроном.

Тlадоагlача шера чуэцаргболча хьувкъама лард йоллаш ба Гроз-ненски района «Атагинский» сов-хоза механизатораш. Барзl агре-гат в совхозе гурахь юе культу-раш дlаера лаьтта оахаш, кийч-деш. Шин сменагlа бу цар болх. Хlаьта царех цаl яц аьха лаьтта цу сахьате кlаьллара, кийсдара кохара тlехьа катокаши, макхаш доацаш.

Хlанзал 1080 гектар лаьтта ьхад механизатораша. Царна юкъе къаьстта дика къахьег балха йоккха опыт йолча Дамилханов Салехьа, Исламгериев Хьамзата, Султанов Вахаг. Хlара сменагlа юкъера лаьрхlача 6,5 гектар лаьтта оах цар, норма 5,1 йолча.

СУРТА ТlА: Грозненски района «Атагинский» совхозе гурахь юе культураш дlаера лаьтта оахаш ю.

Л. Рудаев тексти сурт.

НОВОСИБИРСКИ ОБЛАСТА ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

Шин эзар совгlа партийни, со-ветски болхлоша, боахама орга-низацей предприятей кулгалхо-ша, lилмин культурин деятелаша декъа а лоацаш областа партий-но-боахама актива собрани хилар Новосибирске 31 августе.

Собрание декъа лаьцараша дий-ар 1972 шера халкъа боахама план кхоачашъяра лаьца социали-стически яхь мишта лел. Чlоагlа уйла тlаяхийтар ялаташ толаме чуэцара, ялат а юртбоахама кхы-йола продукташ а пачхьалкхан-га йоахара.

Гулбенaраша безаме тlайцар актива собрание къамаьл дань КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев.

Собрание доклад йир КПСС Но-восибирски обкома хьалхарча се-кретара нов. Ф. С. Горячева. Преневшка къамаьлаш дир КПСС райкомий горкомий секретара-ша, промышленни юртбоахамен предприятей кулгалхоша, lилма-хоша, производстве хьалхалатта-раша.

МОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхе-хьарча Совета Президиума ерriа-марча заседание дийцар «Нохч-Гlалгlай АССР кхачен промыш-ленностагарча хьалехи из дlахо дегlайоаларра де дезарехи» лаьца Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьар-ча Совета VIII сессе бaь сопам шурий промышленноста произ-водственни объединенех «Гроз-вино» яхача производственно-сов-хозий объединенех кхоачашбара леламах а харжархой наказаш чуlеча цlеной-коммунальни боа-хама Министерства кхоачашдара леламах а дола дешаш.

Лакхехьарча Совета Президиу-мо белгалдаьккхар, шурий про-мышленностен «Грозвинон» произ-водственни объединенеша кхачаш продуктай керттера тайпаш хьа-ду моштосташ алсамъяхара дакъе сессе сопам леттlа кхоа-чашбеш ца хилар, хlаьта смена-гlа чаккйоака шура кхьметтел 57 тонн кlезигъенна хилар а. Производственни объединенеш кхоачам хиллал инициатива йола-ши тlагlорташи яц шоашта кара-ра предприятеш дlахо дегlайоа-лаярaн цар болх тоабарех. гlир-саш хьалдара ханаш доацъяра. Юкъагlьюс кхачен промышлен-носта предприятеш, чуlе цlенош, культурно-бытовой объекташ хьа-лъярех йолаш ярашта реконст-рукци ярси планаш. Цхьайола объекташ йистеяла ева ханаш гахна тlехьъхьай.

Кхачен промышленность дегlа-йоалаяра леттlа уйла тlаяхийташ цхьайолча къахьегамхой депута-тий районни городской Совета-ша.

Лакхехьарча Совета Президиу-мо производственни объединеней кулгалхой деккарийла баьб сессе сопам, пятилетка заданеш, СССР хьайы Нохч-Гlалгlайчен авто-номен 50 шу дизара сийна тlайн-ца социалистически деккараш кхоачашделга lалашде.

Къахьегамхой депутатай район-ни городской Советий испол-комашта тlадиллад кхачен про-мышленноста предприятей балха уйла дукхагlа тlаахийта, кадраш хьадаржарах вlашагlтохарaш, цар чуlеча моттигийн бытовой хьа-лаш тоадара новкъостал де, про-изводственни планаш кхоачашъя-ра гlашлошъяра балхий леламаш лоаттабу тlахьожам чlоагlбе, шерра общественность массаза-ра комиссеш, Советий депутаташ цу гlулакха гlабераабе.

Шоллагlча дешах ладийгlар чу-lеча цlеной - коммунальни боа-хама Министерства доклада. Лакхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар, харжархой нака-зегlа тlайдаь сопамаш Мини-стерства во кхоачашдеш, накаэе-гlа деча балхий лелама леттlа тlахьежам лоаттабеш, министер-ства коллеге уж дешаш дуаце уеттадеш, харжархоша депута-ташта тlайнца наказаш кхоачаш-дара леламах царга хоам беш ца хилар. 1970 — 1972 шерашка кхоачашде дезаш хиннача 11 на-каэах кхоачаш ца деш дис нака-заш да: Старопромысловски рай-оне къолной кхоаба цlа центральни отопленех дlатохара хьакъе-хьа, Октябрьски районе Мичурина цlерагlча поселкерча хий телача гlирсашта реконструкци яра хьа-къехьа, Гораторски поселка элек-тросердало телача линешта гlу-лакх дуй ремонт кийи службаш вlаштlехьъахаре хьакъехьа, кхи-дараш

Министерстваш де доагlар дар-дац город Грозне ремстройтрест, гор. Магlалбике водопроводан электросеташтен эксплуатаци ера городской службаш вlашагlйох-кара хьакъехьа Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета сес-сешка тlайнна предложенеш за-мечанеш кхоачашъяра.

Министерство кlезига хьож хар-жархоша тlайнна наказаш кхоа-чашдера шийна карарча организа-цешен предприятешен беча балха-га, цар бехктохкам даккбаш чlоагlъь мероприятеш шоай ха-нахьа кхоачашъяра хьалхара.

Гlишлошъяча организацеша, цу дакъе Министерства ремстрой-тресто а телхаю хьалъеш латта объекташ эксплуатаце вlаьллара хакаш, харжархой наказегlа де лаьрхlа балхаш кхоачашдера хьа-хийцача ахчах пайда эцаш.

Лакхехьарча Совета Президиу-мо чуlеча цlеной - коммунальни боахама Министерство, республи-керча ерригача министерствай, уп-равленей, ведомствай кулгалхой деккарийла баьб харжархой нака-зегlа оттаьь мероприятеш кхоа-чашъяра делама бизза тlахьожам оттабе а уж мероприятеш кхоа-чашъелга lалашде а; харжархой наказаш, сессешка тlайнна пред-ложенеш замечанеш кхоачашъ-яра хьалхара шоай карарча пред-приятей организацей болхлой бехктохкам лакхбе.

Гlишлошъяра управлене на-чальникка тlадиллад капиталовло-женешта хьайийцача ахчах бизза пайда эцийтеи харжархой накаэе-гlа деш дола деррига балхаш шоай ханнахьа кхоачашдар lа-лашделга.

Районни городской Советий исполкомашта тlадиллад еррига ресурсаш тоаш харжархоша депутаташта тlайнна наказаш кхоа-чашдара бу организаторски болх чlоагlбелга, боахама организацей, предприятей, совхозий колхозий кулгалхой депутаташ шоаш, мас-сазара комиссеш, актив цу гlула-кха тlаерзаелга.

Президиумо иштта дийцар кхы-дола дешаш а царех лаьца доаг-гlаш дола сопамаш тlайцар.

ВЕЖАРИЙ БАРТ-ЦХЬОАГlЮ, ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГlАЛ

Москверча общественноста викалий собрани

Вежарашка долча вьетнамски халкъа вахарера башха-дика со-быти — Вьетнама Демократически Республика хьаль 27 шу дизар белгалдаьккхар дукха машикъек-хьахой культура-Центральни Цlа-гlа 30 августе гулбелар Москверча общественноста викалаш.

Собрание президиуме — нов-къостий К. Т. Мазуров, К. Ф. Ка-тушев, кхьбараш.

Цигга вар СССР-ера ДРВ по-сол Во Тхук Донг, СССР-ера Къулбехьен Вьетнама, Республика посол Данг Куанг Минь, кхьбола вьетнамски новкъостий.

Ше доклад еш СССР Лакхехьар-ча Совета Президиума Предсе-дателя заместитель Н. М. Матче-нова белгалдаьккхар, 27 шера вьетнамски лаьттах тlе яьча орга-ноаша геттара дика хьахьоах марксистско-ленински парте — Вьетнама къахьегамхой Парте кулгаладеча вьетнамски халкъо хержа никъ нийса хилар.

Собрание декъа доацараша безе-ме тlайцар СССР-ерча ДРВ по-сола Во Тхук Донга дань къамаьл. Цо дийцар шоай мехка халкъо шийн лоlаме хилар дукха лоатта-беча къовсамах, керда вахар хьал-доча цо доахача толамех.

Массаза а'тха дег чу хетташ да, белгалдаьккхар посоло, соци-ализм хьалъеча, агрессора дукхьа-ларча къовсаме ше толамаш де-харах Вьетнам тхона дани эф-фективни новкъостал дача Совет-ски Союза Коммунистически пар-тена, Советски Союза правитель-ствана халкъан, тха оагlув хьал-лоацача дерригача прогрессивни адамашта деккарийла хилар.

Посоло къаьстта белгалбаь-ккхар КПСС XXIV съезде тlайца-ча «Индокитая халкъашта паргl-тон машаре» яхача кхайкаре лоархlам.

(ТАСС).

МОСКВИЧАШ АНДЖЕЛА ДЭВИСАЦА ВlАШАГlКХЕТАР

Столицерча общественноста ви-калаша 30 августе безаме тlайй-цар йоккха америкaнски общест-венни деятельница США Ком-парте ЦК член Анджела Дэвис. Вlаьш москвичаш гулбелар цуна вlашагlкхетача Лихачева цlерагl-ча автозавода культура Двореце.

Столицерча коммунистий, ком-сомольций, Москве бахача берри-гача наьха цlерагlа хьавшаса моаршал хьаттар КПСС МГК се-кретара Р. Ф. Дементьевас.

Митинге къамаьлаш дир Лиха-чева цlерагlча автозавода слеса-ра, Социалистически Къахьегама Турпала В. С. Павловс, фило-софски lилмий доктора Е. В. Шороховас, В. И. Ленина цlерагl-ча Московски Пачхьалкхен пе-дагогически института студент-кас Т. В. Прусаковас.

Митинге декъа лоацараша рагь-за хиння гlоараш а детташ тlа-ийцар Анджела Дэвиса дань къа-мaьл.

Ше мукъаниккхар дукха лоатта-беча къовсаме новкъостал дара-хи оагlув хьаллацарахи США Компарте Центральни Комитето дайта баркал дlаделар Анджела Дэвиса.

(ТАСС).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КУЛГАЛДЕР А КХЕТАМ ЛУР А

Къахьегача коллективашка кхетама балха сирига формаш ма могга оьрмаг1ъяхкхизен цу г1уллакхан партийни организацей, кулгалдечеи инженерно - техническ болхлой хьалхе лелаяра дакъа доккхаг1а динзен дарг ца хилар терхал а лаш. КПСС ЦК-ас уьз т1еххьаьэча хана массехь социа т1еийшабі «Череповецки металлургически завода кулгалдечеи инженерно - технически болхлошна коллективан членашта идейно-политически кхетам луча дакъа лацара хьакъехьа», «Къахьегача коллективан производственни общественно - политически хьелар айдара Минскн тракторни завода партийни организаце балха хьакъехьа», «Социалистически ахь д1ахо динаг1а в1аштlехьаьккхаа хьакъехьа», «Къахьегамхой экономически образовани товара хьакъехьа», кхьидарш.

КПСС ЦК указанеш кхоачаш а еш, кулгалдечеи инженерно - технически болхлоша хьалхе лелаяре дакъа доккхаг1а хилийтара бу болх нийса в1аштlехьбаккхарах цуьнан маша йола система жьанби КПСС Заводской райкомо белгалара организацинни болх бинб. Уж дешаш кест-кеста хуьо парте райкома бюро заседанешка, предприятей парткомийи партбюройн заседанешка.

Кхетама балха малаг1а формаш ю вай предприятешка кулгалдечеи инженерно - технически болхлой г1уллакхашка лелаерш?

Эттара дукхаг1а яьржа форма я х1аравчена къаьст - къаьста беседаш ю.

Боахама кулгалхо, производства специалист хилар — уж да инженерно - технически болхлошкара, керттера д1алехараш.

Тха предприятешка, г1ишлошъечан к1ентий баш шовшкара хьоьхам гойташ бола кулгалхойи инженерно - технически болхлойн.

Ишта производства дика организаторашн коллектива , хьехам телараши шоаш хилар хьахьеккха Грозненски химкомбинатерчи керттерча специалисташа ии. Б. С. Боулопен, И. М. Давыдовен; А. Шерипова ц1ераг1ча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча ии. Шпецьмаен Литтертен, установкаш начальникаша ии. Прокофьевен Марковен; Нохч-Г1алг1ай г1ишлоньяра управлене г1ишлонъеча механизаци яра управлениерча участка начальника в. Егорова; «Грознефтехимремстрой» трестерча участкай начальникаша ии. Халлинова, Иванова, Гордиенное, кхечаа.

Административно - боахама г1уллакхаши нахь кхетам лулгех кийса цхьана тардеш леладу Н. Анисимова ц1ераг1ча мехкдаьтта чакхдоахача завода директора заместителан ков. Руденкос, В. И. Ленина ц1ераг1ча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директора заместитела нов. Семеновас, «Грозэнерго» ЦРМЗ керттерча инженера нов. Бритаусе, кхычар.

Уж кулгалхой кест-кеста вадана в1ашаг1беттаду, болхлошца къамьял де ха кораяоаг1а, коллективашка кхетама болх бу, цудукъа лоархlаш а сий леш а бл. Районе предприятей къахьегамкошта хьалхешнен микрорайонашкен цах беххача моттигашка кулгалхоша лекцеши беседаши е ешш к1ираг1а цкьа ди (ера) оттадьях районе. Болхлой бе-беча категорешца къаьст-къаьста беш балхе цу тайпарча формах кеест-каста пайда эц инженерно - технически болхлой вакьерча кулгалдеча звенос. Ил форма шераг1а яьржи коллектива кхетам балара г1уллакхна оаха пайда дукхег1а балар догдозхаша я.

Кулгалхошкен инженерно - технически болхлошен коллектива кхетам балара г1уллакха юкъе дакъа лацара пайдаяаг1а йола формаш я партийни комсомольскан дешара система школашкен семинаршкен цар бу болх, политически докладаши, беседаши, политинформацеш ир. хиттарашта жоваш талара в1ашаг1беттабалар.

Инженерно - технически болхлоех 504 сег ва районе пропагандистиа болх беш, лекторалла — 420, докладчикалла — 216, политинформаторалла — 885 ,агитаторалле — 1144 сег ва болх беш.

Коллектива кхетам балара юкъе кулгаллечеи инженерно - технически болхлоша дакъа лацара керттера беш бола мах — из ба КПСС XXIV съезда материалашта пропаганда ира беча балха бу мах.

Заводской района предприятешка 7 эзар гаргга комсомольцаш ба. Цу г1уллакхо предприятей, цехий, участкай кулгалхой декхарийла бу йоаххо я еш царна кхетам бала. Инженерно - технически болхлоша кагирхоша новкъостал ду хоржа професси кардеравава, дикаг1йола традицеш, ветераний опыт хьаийра.

Цу тайпарча балха формаш я хьехам балар, х1ораннена къаьст-къаьста шефство лелаяр, в1аштаг1вехка а В. И. Ленина ц1ераг1ча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера къамалг1ча болхлой Совети «Гипрогрознефтера» къонача специалистий Совета.

Т1аьйна социалистически декхараш толамо кхоачашделга, къахьегама овсарле лакхьелга, керла технологи производства прогрессивни методаши юкъехухьйлга дукхха хьало цу денашка инженерно - технически болхлоша дакъа лацарах, болхлой коллективашца цар творчески доттаг1ал лелададах тийша да.

Коллективан кхетам балара эффективни формаш я инженерно-технически болхлоша кулгал а деш предприятешка чакхйоаха экономически конференцеш, производственни совещанеш, коллектив социалистически дег1айоалашра плана мероприятеш уттаюи кхоачашъяри.

Кулгалхошен инженерно - технически болхлошен кхетам балара чакхдоаха г1уллакхаш тоадара ч1оаг1а аьттув боккх цар марксизма - ленинизма теори х1аттарча вгапера КПСС политикен 1омаро.

Идейно - политически кхетами теоретически кийчон эц цар партийни дешара системе.

2,5 эзар инженером техникой семинарашка 1омаю теори. Дукхачар шоай экономически аналеш лакхьо дешара массови формашкен говзал лакхьеча курсашкен. Инженерно - технически болхлой идейно - теоретически кийчбара г1уллакхи дика хьоьхам тел Грозненски химически комбината партийни организаце. Цигарча инженерно-технически болхлоех 61 процент лакхара образовани йолаш ба. 27 сег ВУЗ-ашкех техникумашкен деша вахг1а. Комбинате в1аштаг1ьеллай 94 сего деш@ш йола марксизма - ленинизма сайрийнарча университета филиал. Болх беш я 1илма - технически прогресса университет, семинарски группаш. Инженерно-технически болхлоех 90 процент чулоацаш дешара деррига тайпана.

ТЭЦ-2 кулгалхошен партбюрос шоай коллективе дукха ювераштеш чакхъйохай инженерно - технически болхлошта педагогически кийчо кхера. Электростанце кулгалдечеи состава педагогически кийчо эшза ерг ца хилар бакхьаьд социологически тохкамаш даро в. Инженерно - технически болхлоша хьадийг1ад дукхаача лекцешка, царца семинараш яьй производствени педагогика темаех лоаца. Цу дерригача г1уллакхаша новкъостал дийл ТЭЦ-2 морально - политически хьал тоадара.

Кхетам луча юкъе инженерно-технически болхлошка дукхаг1а дакъа лацийтара лоархlаме ду цар г1уллакхашта хадданза т1ахьожам лоаттабар.

Цу г1уллакха пайда эц эттара хьалхарча арг1анна организационни ма1ан долаши новкъостал де доггъоттайташи йолча дукхача формаех. Цу г1уллакха пайда эца мегаргболаш я инженерно - технически болхлоех болча коммунисташа партийни собранешка тела отчеташ, специалистий аттестаци, кулгалдеча г1уллакха т1а бахийтара резервчарна бу болх, установкий, цеха ,участка коллективе беча кхетама балхе планировани ярах хьаца еш йола идеологически планеркаш е совещанеш.

Идеологически планерка опыт дукхьашка хьажийнай А. Шерипова ц1ераг1ча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе. Цу тайпара совещаши цхьана ю заводе администраце, партиюво, профсоюза завкомо, ВЛКСМ комитета, цига кхейка т1абоалбу цехий начальникаш, партийни комсомольски организацей секретараш, профсоюза цеховой комитетий председателаш, завода керттера специалисташ. Ветта цига ю совещани.

Цу тайпарча идеологически планерка лерх1ар предприятей къаьст-къаьстача коллективашка кхетама болх малаг1ча хьал т1а ба хар, д1ахо йодача хана чакхъюха мероприятеш белгаьяр хиларна ца 1ещ, керттерча дакъе, идейно - политически кхетам балара хьалхера инженерно - технически болхлой бехкткхам лакхбар а да.

А. Шерипова ц1ераг1ча завода коллектива опытах тоаин пайда ц хьача предприятешка а.

Дукхка производственни дешаш къестадо дезаш шоашта мах т1ехьбаха безаш ба кулгалхойн инженерно - технически болхлойн. Кулгалхо ва, эттара хьалха, къахьегамкочо кхочунга лацург1а ла деши, цун терко е езаш, хикаче цхьамца из хьаллама, ший ишех цун б1уболийта ла дезаш вар.

Тха х1ане а дукха моттигаш я къахьегама дисциплина телхаеш, тха болхлой медвытрезвителе кхуалаш, хулигански г1уллакхаш лелаеш. Кулгалхойи инженерно-технически болхлойи х1ане ухх са хьата берригаш а бац кхетама болх беча хьакаре дакъа лоацаш. Тха декхар да кулгалхочои инженерно-технически болхлошен кхетам балара беча балха киз лакхбара долла х1ама дар.

А. БУБНОВ,
КПСС Заводской района секретарь.

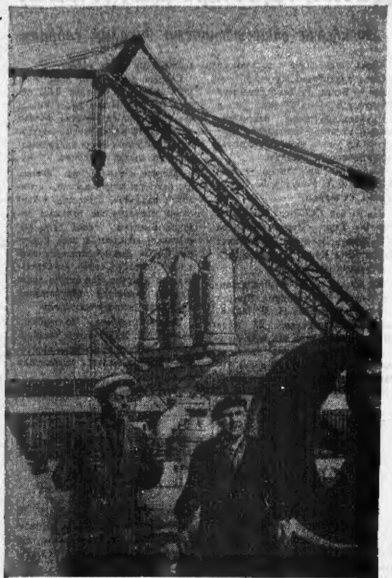

Свердловски «Уралмаша» хаддийза оборудовани лоаттаю Украински ССР предприятешта.

ССР Союз хьаль 50 шу дизарг сейна уралмаша кинад хьалха враххийцей 4—6 эзар метрга кхаччаца к1оарга лаьттан чехашка бурувтохара йола машинаш. Украина мехкдаьттан газа лохаш тоххамаш деяарна хьожаьйй уж.

СУРТА Т1А: мехкдаьттана бурувтохара установкаш в1ашаг1ъяхкача участко автохрановщик В. А. Лопаев (аьрдехьара вар), слесарий - сборщикий бригадир А. Ф. Ягов.

А. Гриднева сурт.
ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
2-г1а оаг1., 2 сентабрь, 1972 шу.

Буряте к1ал ихьа бух боалаш салаш дац, республика биткьа хьоаца боаь жа лелаеделта Джидински й1макерча «Боргойский» совхозера хьадолалуш да. Боахамо хьоххам гойт Буряте хьалхалка хьейх ла ттаю, жалуй оьмта 1илманна кара г1даьнинарашта цхьана тар а деш боккхача боахаме, жа мишта лелаяе деза. Дукхьала из боахам долаш Ленина орден елар совхоза. Специалисташ, моттигерча 1алама халача хьалашка дикьа шерй мекка хьалта латтача боахамашара хьакхейлача коех а деттадолийташ хьажина нерачча фух доза жа хьаьеста а деш, совхоза деррига а жа кердадахьар, х1аиз совхоза 50 эзар устаг1а ба. Совхоза жа тенна в парсек 90 процент дараш биткьа хьоаса бола тха долаш а да.

Дукха шераш да Бурятски юртбоахама института доцента «Бурятски АССР-ера Боргойски совхозе биткьа хьоаса бола тха довкъха жа леладар» ях1ча книжка автора Р. П. Пилданова совхозе 1илмен болх бу.

Республикерча дукхача боахамаша совхозагара койн жерчи ийлу.

Жа леладелгах боахамо пайда т1абахьа дакъа а хиина д1аэттад, х1ара шера совхоза пайда ахи миллион сома пайда а луш.

СУРТА Т1А (аьрдехьара аьттехьа): вокхаг1вола зоотехник-селекционер Д. Цыренов, совхоза цетлор В. Выборов, опытно-фух долча 1уда вокхаг1вола жи1у Д. Санстунов жерчашка хьожаш бохк.

М. Минеева сурт.
ТАСС фотохроника.

Хож-Ахьмада хьажк1аш

Наьсарерча дукхаг1ерча боахамашка хиата лаьрх1а д1айийна хьажк1аш силоса чуяцаш латт йиьхьл оттар бакъан долаш.

Баьнда, «Назрановский» совхоза Нальсар - Кортерча отделенира Кодзоев Хож-Ахьмада кхой т1а хиннар тешоргаш укхаза из йоаьхе лаьттай хьахча.

Иштта жора д1айоалаш кохбйнаш. Говра - бора кьхйлоезинкал лохха а хьу мо листа а латт хьажк1аш. Дикза лакха доахкаш эсина до фийгаш, даша санна эза а дьажк1аш.

Г1адахаж Хош - Ахьмад. Шийн лаьтта цо хьийга иьа, даьхкха кьицар, зечьо дайнадац. Шовзткъен итт центнерга д1аккоач х1ара гектара т1ера йоаиз хьажк1аш. Массеха да хьаяха чуццы йолальй цо ум.

М. ЗАНГИЕВ.

СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

КПСС XXIV съезда решенеши цул т1ехьаг1а хиначча КПСС ЦК Пленумий оцимаши к1оартта д1адоаяйтера организаторехе, кхетама болх бертболаш х1ара коммуниста, лектора, агитатора, активисте до дезераш белгалдаьа.

Съезд хиначул т1ехьаг1а цехоеи парторганизацей собранешка йиьцар Сурхот1арча отделене управлиюше М. Х. Гиреева, тракторни бригада бригадира нов. А. М. Курскиева отчеташ.

Цул соаг1а х1ара коммуниста хьадда г1уллакхаш т1адалкха, х1аьта уж кхоачашдара т1ехьожам лоаттабу. Партийни собранешка дуццаргдола дешаш кийтдеча дакъе лоад коммунисташа.

Дикаг1бола производствешкаш парте муг1арашта юкъерзара х1ана 4 саг парте хьезаш кийчбош я тха партийни бюро, царех цхьа комсомолец ва. Хадданза кхетама болх бу царна йоацха опыт йолча коммунисташа. Цхьан квартелах цкъа семинар ю беха царна, царца къамьлаш ду партийни бюро членаши кулгалдоашен.

Боахама - политически декхараш кхоачашдара керттерчарех ца1 да кадраш кийсаш ю оаг1ача тайпарех д1аийсьяр. Тха совхозе болх беш ва лакхера дешар дийша 15, лакхера дешар чекхдоаккхаш воаллаш 5, юкъера специальни заведени лаьхха 23 саг. Х1анз лакхерчех юкъертех дешара заведенешка деша 17 саг ва. Сайрийнарча кагирхой школе деша бег1а дукхе болхлой.

Т1еххьарча шерашка кулгалдечча балхаш т1а хьожабаьб механизаторех 8 саг, царех ва рабочкоме председатель ноо. Хидраева, тракторно-полеводчески бригадай бригадираш М. Сапралиев, М. Белоев, И. Дакиев, кхьбараш. Совхоза керттерча агрономалле хьажаваь Экажкьонгий - Юртерча отделене управляюши хиина А. Д. Тимурзиев, х1аьта цу отделене управляющелла хьожаваьа агроном хиина М. О. Дзейтов. Цар тешаме кхоачашду шоай декхараш.

Совхоза партийни организаце боккха терхам т1абохийт идеологически балха.

Партех правительствен решенеш х1ара сагета д1айоьзийтера кхальотамхошта, балхеш наха хьалхеши къамьлаш ду дукхача агитатораша, политинформатораша, лектораша, боахама специалисташа. Шоай кертера г1улакх лоарх1 цар наха интернациональни кхетам балар, доттаг1алей уйланца нах кхебар. Цу хьакъехьа лекцеш ешаш, беседаш еш кест-каста вахха юкъе хул юрта Советий председателаш М. А. Аушев, Б. П. Итазаев, хьехархо нов. Евлоев, механик Шанхоев Муса, керттера специалисташ М. Дзауров, В. Тимурзиев, А. Я. Верхаиов, кхьбараш.

Фермашка, бригадаши стенгазеташ хаддаиза гаьстеш, журналаш лоаттаду.

Политически система 1971—72 дешара шера совхоз дешаш 90 саг вар. Итоговий занятешка хьакхаьр деша баьг1араш материалах дика кхетам чокхбайнийла.

Укх дешара шера 78 саго дешаргаз. Хьа а кержа кийчбаьб пропагандисташ. Экономически знанех 8 школа в1аш1аг1йоалларгьа боахаме, коммунистически къахьегама цхьа школа а курган болх беш. Цо тово хулийтаргьа парторганизаце чакхйоахача кхьа мероприятешца цхьана деша боаг1арий политически кхетам кхьа а к1оартбе.

Партийни бюрос боккха терхам т1абохийт профсоюзни комсомольски организацей балха. Боахама - политически декхераш кхоачашдара т1алераваду цар ма деш. Партийни собранешка, бюрошка отчеташ ю цар.

Хьинаре дакъа лоац профсоюзни комсомольски организацеша совхоза къахьегамхошта юкъе социалистически ахь йоаржаеш, цуьнах кагирхой дакъеоаш. Укх шера партийни организаце новкъостал а деш совхоза коллективе дика г1уллакхаш карг1дуна СССР хьаьйи Нохч-Г1алг1айчоа автономи хьаххайнаьи 50 шу хилара сийна йоаржаьча яхье. 3200 гектара т1а дикача агротехнически хана д1аийра гураьха дув хлат. Иштта дикача хьалашка 470 гектар ковртол, 600 гектар хьаьжк1аш, 60 гектар генараш д1адийра. Д1айийнача культурашта хан-хамахьа г1улакх ду. Цо тоерохилийтар культурай дика хьуахьам кхеба.

Ялат чуяцача дика болх бир комбайнера Евлоев Ваматгира. Цо хен норма шоза кхоачайора. Лоешача хана чуйийр оаха ялат, дийнахь 200—250 гектар хьоххаш. Х1ара гектара т1ара юкъера лаьрх1ача 22 центнер к1а, 23 центнер мукх баьлар.

Иштта совхо т1адиеача декхарах ахьа дакъе юхаметтоттаде торо хилар тха укх шера — планах печкахьалаккенга 3450 тони доала дезача 3850 тони дехкар.

Дика толамаш доах укх шера хьайбаш леладерашв а. Печкахьалаккенга дулх доахарв доалхарча ах шера план 145 процент кхоачашьяьй.

Х1анз доакъар 1аламдарев ковртол чуяцарев балхаш сихдаьд оаха.

Партийни организаце декхар т1айиша ер пятилетка чакхйоалаш боахам рентабельни хилийта.

Д. МАЛЬСАГОВ,
Наьсарен района «Экажевский» совхоза партбюро секретарь.

ХЬИНАР ЛАЬГ1 ЦА ДЕШ

Й1айха я, доалаш кхаба хала да аьлла баьлаши ца дацаш, т1аьтт1а къахьеган ба тха колхоза хьайбаш лелаераш. Шура лахкарех за пачхалхьалкхена йоакарех вора1 бетта план 112 процент кхоачашъяьй цар. Х1аьта пачхалхьалкхенна шура д1алара цхьан дийнахьара графин кхоачашъяра х1ара дийнахь бусе 1070 килограмм шура д1аьла езаш ба ферма къахьегамхой. Из декхар толамца т1еххоачашду цар. Х1ара дийнахь молзаводе графикаг1а д1алла езачул соаг1а 200 килограмм шура д1алу фермаа.

Хьайбашкара дукхаг1а продукци йоаккхийта доакъар шорта 1аламдарах тийша долга кхета а деш, из ма могга дукхаг1а кийчлара оарцаг1даьккхад тхо.

Х1анз силос йоалаш ба доакъар 1аламдеча бригада къахьегамхой. 1800 тони да х1аналле кийчдаь башха-дика доакъар. Цу балха т1а дика [illegible] дар тхона доаллаха уллача Гудермеса района «Дружба» совхоза коллективо. Хьалха силосни шин комбайн нара лпар колхозе силоса хьаж к1аш хьокхаш. Х1анз, шоай болх чакхбаьнчачул т1ехьаг1а «Дружба» совхозера кийтар а белаш, кхоь силосни комбайн а хьай т1а болх беш. Цу г1уллакхо сихбир силос 1аламъяра болх.

Д. УМХАНОВ,
Шолжа района Ленина ц1ераг1ча колхоза керттера агроном.

ПРОГРЕССА ПЛАНАШ МИШТА УВТТАЮ

СССР ЮРТАРЧА ВАХАРЕРА КЕРДА Х1АМА

Карарча пхе шера плано лерх1 юртбоахама продукци теттара дукха йоаккхаяга фуйнаг1а-молаг1а даь а ца даш. эттара хьалха юрта боахама интенсификаци яра чотах де дезаш хилар. Кхыча дешашца аьлча, къахьегама овсарле лакхлургъа, Цудукъа къаьстта лоарх1ама да х1ане 1илмана, техникана, хьалхалаттача опыта нараг1даьккхараш юртбоахама производстве юкъехкар.

Мишта в1аштlехьдоаккхаргда практикаштен 1илмахоштен кьараг1 мел даьна керда х1ама ма могга сихаг1а из хьалгтамлой бола ча х1ара боахамга д1акхоачийтылга?

Лоархlаме да техникана керда карагlдьиннарашта планировани яреи уж производствана юкъехкаьарен система хьаяр. Х1аьта цун чулоацам шераг1а ма хул дикаг1а да.

Дукхьаь цунна дувзадена базача махкээ в СССР европейски даькъа 1аьржача лаьттай аьса т1а уллача Тамбовски области опыт. АПН-о дехьоах цунах дувц цигарча 1илманен хьалхалаттача опытан караг1даьннараш юртбоахама производства юкъехкаьара йолча Координационни совета председателъ Соколов Михаила.

• • •

— Тха Координационни совет—1илманен хьалхалаттача опытах караг1даьннараш производствана юкъехкхьяра 1970 шера хьаьчча система цхьа дакъа мара дац. Цу системана юкъейоаг1а планирование, планаш кхоачашъеча лоттабу т1ахьожам, 1илмахойн практикийн шоаш в1ашаг1тоадар, 1илматехкама учреждени г1уллакхаш пийсдела, кадраш кийчъяр.

Оаха тхоай планах ма аллара, «прогресси план» оттаеча дакъа лацар тайп-тайпарча доагъонкарча 1илман болхлоша, специалисташа, колхозийн совхозийн хьалхалаттараша. Доккха новкъостал дир Ерригсоюзни юртбоахама 1илмаш Академе.

Еррига области б1арча план оттаярах кхоачамбича х1ара боахамга д1акхоаларгдац, д1адоладаь г1улаех чакхдаллалца д1адохьаргдацар. Цудукъа хьалхаг1а ерригача районашка, х1ана колхоза совхоза кийч я ха т1айийшар «прогресса планаша». Проекташ шерра юнлар бахьан долаш колхозийн совхозий болхлойн торо хилар 1илма, хьалхалаттача опыта, малаг1а хьалла рекомендацеш маца юкъейхьа лерх1, царех хьаьхил тарлур мел фуд бокьонна ха а шоай предложенеш тела а.

Тха области болх беш я мехка йоахкаг1йолча юрта боахама электрификаци яра Ерригсоюзни 1илма-тохкамен (ВИЭСХ) хьайбай боахама электрификаци яра Ерригсоюзни 1илма-тохкамен шин института филиалаш а х1аьта ишта кхоийола 1илмани опытни учрежденеш а. «Прогресса планаш» кхоачашъяра хьалхара жоп луш йолча областной Координационни совета юкъебахар цу 1илман центрий кулгалхой, дикаг1йолча совхозий директораши колхозий председателаши, опытни организатораш, парте цхьайолча районни комитетий секретараш, Цуна кулгалдеш ва къахьегамхой депутатий областной Совета председатела заместитель.

Координационни совето тха хьалашка ч1оаг1а лоархlаме йола проблемаш къестайта уттабу 1илмахойн парктикаши. Проектировщикаши технологаши, экономисташ а г1ишлонхой а, партийни болхлой юрта боахама специалисташ цхьан истола гонахьа 1охайшача деха дукха декхараш сихаг1а диндаг1а кхоачашдаьад.

Сона хетачох, ч1оаг1а лоархlаме дола цкха цхьа масал веладергда аз. Лакхе ах к1арах шоллага 1илма-тохкамий центарий филиалий Тамбовски проектни институтех (колхозий юкъерча т1ишлошъена организацей областной объединенерча) 1илмахоша творчески цхьана къахьегар бахьан долаш 13.500 хьаькийна алархlача свинарника-автомата проект оттаийр. Ах шера хьалхьа а кхоакха болх бе йолалийтар свинарник. Центнер дулх т1акхетайтаргa укхаза д1адолар деррига а 0,66 сага-сахьат мара лац, х1аьта цхьа килограмм дулх т1акхетайтарга д1абода мах 42 кепиг ба. Сухал, боккха экономически пайда (д1адахар 1,5—2 шера д1аза юхаметтоттаи хилар), ерригача процесашта механизаци автоматизаци яр — из да 1илмахошен практикашен корта а болаш цхьана къахьегарах хьахиннар.

Е статья 1ойийшачун хаттар хила тарлу: свинарника проект, масала, оаха оахош х1ана оттаяьй? Ерригсоюзни республикански 1илмани конструкторски центраш ма йий! Кхыча дешаца аьлча — оаха леш дар хустаршина-м иц?

Со дог тайша за — ца хилара. Дукхача шерий практика т1ехьашка кхайтай шаблонни методаш. Шеко йоацаш, вай йоккхача Даьхен берригa ахархошa — Дальни Востоке в Украине, Прибалтике в Закавказье — массане юкъара, цхьа декхар оттаду йоалта дьаьхийна: юртбоахама производствана интенсификаци в. Цхьабакхьа, из мишта в1аштlехьдоаккхаргда яха дош массане а шо-шоашта хеттача тайпара, моттигерча хьалашка хьежжа къестаду. Цигача новкъостал ду царна ерригсоюзни 1илма-тохкама центрий регионални филиалаш. Экспериментаторство, миттигера инициатива дег1айоалар — СССР юрта боахама т1аданече лоархlаме белгало.

1илманен хьалхаттача техникане караг1даьннараш 1омаду, в1ашаг1дегта. юртбоахама производствана юкъехкхьа центр а хиина д1аэттад тха области юртбоахама 1илма Ц1а. Квалифицирование рекомендацеш тел цига. Нагахьа санна дош 1омаде дезаш хилча, 1илмахойн дикаг1бола опыташкеши хьэжийта д1алу тоа.

Ер я кхы цхьакха а терхам т1аоаш йолча балха формех ца1. Юртбоахама 1илма Ц1ено областной 1илма-практически конференцеш ю. Царех ца1, масала, доакъараш кийчларе цар дикал лаькхъарех кердача способашта хеттаь яй. Доакъараш кийчдеча керда мел долча х1амаех кийчар 1илмахоша, специалисташа, хьалхалаттараша. Конференце в1ашаг1техача материалех боахамий кулгалхошта, агрономашта, зоотехникашта йола практически пособи хилар. Доакъараш кийчдара даькъерча прогрессивни приемех массе метте кхы хье ца йолайташ пайда ийцар.

Совнаг1а хургдац, нагахьа сейна берригаш а х1ама бац аьлча бола Тамбовски областера юрта боахама къахьегамхой дешаш ба аьлча. Дошар хьехара формаш массе тайпара я. Хьалхалаттача боахамашка районий юкъара йиь дешара комбинат йиллай, бола беш я кот т1ара оалхазараш лелаерий халкъа университет, юртбоахама производствана доаллара проблемашта йола массехара школа-семинар, дукхьал колхозашкен совхозашкен йилла хьалхалаттача опыта кхо й1аь школа. Кадраш кийчъяра балха керте 1итт — КПСС областной комитетера обкома секретарех цхьане кулгалдеш йола Методически совет. Цу тайпара советаш я болх беш массе районе. Хьалхалаттa опыт юкъехкхьарей кадраш кийчъярей дешаш шоайла байта дувзаденна хиларех шоай планаштех г1уллакхаштех шоайла дагадаьл Координационни Методически советаш.

Цу дерригача х1амаша й1аьлай торонаш хьаьла д1абода хьалхьегами рузкъех х1ензаг1а а долаш юртбоахама продукци дукхаг1а еккхара.

• • •

М. Соколова йийца опыт, алхха цхьан области мара ца баьча балха каркхьа лерда т1е латташ яле а, шийн лоархlашта жиллача башха йоакха йоацача цун территоре доазонел арахьнай. Из инициатива СССР дукхача районашка хьаллаьцай. Тахан а т1ехьа ала йиш йолаш да, «тамбовски система» — 1илма-технически прогресса планировани яреи производствана юкъехкхьарен практика — ерригача Советски Союза мегаш доли г1уллакх а хиина д1аэттаи дарт.

(АПН).

Кхоана-мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой Ди

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ—ВАЙ ГАНЗ

МЕХКДАЬТТА ДАЙ

Кхоана дезду вай мехка мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой Ерригсоюзни де. Мехкдаьтта промышленносто СССР халкъа бахаме лоархIаме г1о ле моттиг дIалоац. Моторни даьтгор, деригIала котальни доагор, химически бедал, смазочни материалаш, кхыйола продукци цох хьаьш я. Цул совгIа мехкдаьттан газовни промышленность мехка томаме энергетически бала а я. Цунга дIайоахийтача капитальни вложеней боарамга диллача промышленноста деррига доакъошта юкъе хьалхарчарех цхьа моттиг лоац цо. Дукхьал бурувдеттача хIара шера вай мехка дIадоьйт миллиард сом.

Мехкдаьтта промышленность дег1айоахларе кертердар да нерда мехкдаьтта доалла моттигаш гучаяхар. ХIана вай мехка Iалламете дукха «Iаьржа дошув» доал Баку, Грозне, Кубане, Туркмене, Татаре, Башкире, Куйбышеве, Волгограде, Перме, Оренбурге, Украине, Узбекистане, Мангышлаке, СиберегIа. Хьадоаккхача мехкдаьтта боарамга диллача вай мехко дунен т1а шоллаг1а моттиг йоаккха ,дIаьта мехкдаьтта доаккхара темпашкен из дег1аахаргахь диллача дунен т1а хьалхара моттиг дьаккхай.

ИIслаг1ча петилеткаг1а дIаве а дика дег1айоаг1аргхьа мехкдаьтта доаха промышленность. КПСС XXIV съезда Директиваш т1а белгалдьаккхад петилетка чакхйоалача хана вай мехки хьадоаккха мехкдаьтта 480 — 500 миллион тоннега дIаккхчийта деза аьнна. Укх доккхийи бахтоламан доакараш да.

ХIаьта укх кхоачаадача хьинаре даькъа лаца деза «Грознефть» объединене Советски Союзе эггара хьалхе вай республикерча мехкдаьттахошта чоалканерча геологически хьалоаше кьайнйллар т1ерча мелашка мехкдаьтта доалла нерда моттигаш. ХIаьта кIана кIалерчен юрски т1оанашкара мехкдаьтта доаккхаш да. Укх т1оанаш 5 эзар метрел к1оаргаг1а да. Вай республике дерригача мехкдаьттаг1а 97 процент хьадоаккха мезозойски т1оанашкара.

ДIаяхача петилеткаг1а республике хьайийллар мехкдаьтта доалла алх керда моттиг. Царна юкъе я Октябрьски, Брагуны, Ястребиная, Западный Гудермес яха моттигаш. Из балхан долаш дIаяхача петилетка план хьакал хьалха кхоачашйир.

Укх толамаш лех ца долийташ дIайоалайр кIслаг1а петилетка. ДIадахача шера цар даьккхар 21,5 миллион тони «Iаьржа дешув». Из дул плананг1а лаьрхIа хинначул 133,7 эзар тони дукхаг1а. 1970 шера даьккхачул 4,7 процент дукхаг1а йилар цу шера деникха мехкдаьтта. Гаа нехзара а бурув тохара а шера план толамца кхоачашйир.

Ше - шег1а кьахилхар укх толамаш. Цун кертердар дар геологаш ,бурувдеттараша, эксплуатационникоша «Грознефть» объединена беррига болхлоша, инженераша, Iилмахоша хьинар кхо ца деш творчески къахьегар.

Ер шу тха объединенена кьахетта хала хилар. ХIана хьанна Iа шийла оттарах, бурувтохара балхаш лерттIа де йиш хиланзар. Цул совгIа Малгобек - Вознесенски яхача моттигашерча скважинашкара дуккарIадолча даькъа хьадоаг1аш йиннар вай дар. Дукхача скважиней т1оанашкара давлени лохьелар. Мехкдаьтта т1оанашта нна т1алеаттабара йола объекташ хьалхь ца йоалаш т1ехьелар. Укх т1ехьерча дукхача шерашка т1а ца доса хинна пачхьалкхен доккараш т1адакар промыслови, нашта. Цункхьа цхьабоччар дуьцар Грознера мехкдаьтта кхоачадениед, дIато йодача хана из совдаккхара уйла а оазц ехаш. Из боль ца хилар хьакьенхар М. Зарецкий керта леттача бригада 3111 метр к1оарга бурув а токаш № 1 йолча Минеральная яхача скважинера йоакха мехкдаьтта кIеж йохийтаро. Цо цIаьхха а тешал ду вай лаьттан кенашка дукха мехкдаьтта хилара. Из тахха дезо т1еххк1оарга бурув а токаш.

Мехкдаьтта т1оанашта нна т1апоаттабара лаьрхIа йола объекташ хьельяльга скидара новкъостал дир вайна «Ставропольнефть», «Татнефть», «Каспморнефть», Краснодара, Башкире, объединенеша. Укх лоархIаме объекташ кьалъеча матта новкъостал дир «СевКавгазпромстрой» объединене г1ишлохоша а. Цудухьа Старопромысловски Эльдаровски мехкдаьтта доаллача моттигашка скважиней т1оанашка дукхаг1а хий чуакийта е1ашт1ехьдаьлар, цунца цхьана дукхаг1а даиха доладелар мехкдаьтта а.

Пачхьалкхен план толамца кхоачашьеча «Октябрьнефть», «Сунжанефть», «Горскнефть» НГДУ коллективашка хьинаре къахьегаш бела мехкдаьттахой белгалбаха лоа сона Ерригсоюзни мехкдаьттахой цIай дездача укх денош. Коммунистически хьнеана кьа а хьегаш новкъостащта йоакхам телаш бе «Старогрознефть» НГДУ операторш нов. Драча, Шахбиев, «Горскнефть» НГДУ оператор нов. Иванин, «Малгобекнефть» НГДУ операторш нов. Калмыков, Эсмурзиев, «Старогрознефтера» скважинашта лаьттан кIелхен капитальни ремонт ю оператор — бурувдеттар нов. Г1ишлакоев, «Октябрьнефтера» нов. Гречаный, «Сунжанефтера» нов. Карагичев ,«Малгобекнефтера» нов. Бурдиков, бурувдеттараша цар г1ончаша ни. Гонуев, Атаев, Дзейтов, Дугаев, Бауркиев, кхы дукхабереш а.

1972 шера «Грознефть» объединене дешаг1еяла бурувдеттa бригадаш яха сийлен цIи лоттаре хьаржача кхьа дика толамаш декарах из сийлен цIи елар «Старогрознефть» бурувтохара балхий управленерча нов. Сушко керте латтача коллективана, Горячеводскерча нов. Тришкин керте лаьттача бригадана, Грозненски бурувтохара балхий управленерча нов. Тараканов керте латтача буровой управлене коллективана.

Мехкдаьтта промышленность дег1айоалаьча хьинаре дег1алоцераьхи ,мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой Ерригсоюзни ди даздарца дувзаденна мехкдаьтта промышленноста Министерство, профсоюза ЦК президиума приказаг1а - социаг1а «Мехкдаьтта промышленноста отличник» яха значокаш енней вай республикерча баркI бурувдеттачоа, операторе, мехкдаьтта довзачоа. Царна юкъе за «Октябрьнефть» НГДУ № 3 йолча РИТС оператор В. А. Берндзе, «Старогрозненски» бурувтохара балхий управленера буровой начальник Л. Д. Олейников, Грозненски бурувтохара балхий управленера бурувдетта П. С. Дорошенко, кхыбереш.

Цу приказаг1а - социаг1а сийлен грамоташ енней 9 мехкдаьттанчоа. Царна юкъе за Трубноинструментальни база токарь С. М. Дудиев, Грозненски автотранспортни контора автокрановщик В. А. Малыхин, Октябрьски бурувтохара балхий управленера сменни бурувдетта мастер Г. А. Терновский, кхыбереш.

Петилетка шоллаг1а шера т1айица социалистически доккараш толамца кхоачаш а деш СССР-ен Нохч - Г1алг1айчен автономен кьаний деттаг1лен цIейна сийленца шоаш навъаг1оргзлараз дог тиьша бе вай республикера мехкдаьттахой.

В. НАЗАРОВ,
«Грознефть» объединена начальник.

«Старогрознефть» НГДУ кхааг1ча районни инженерно-технически служба бригадашта юкъе хьаржача социалистически яхь хьалха латтачарех цаI я мехкдаьтта доаха мастер Шевелев Леонид Васильевич керте латта бригада. Дикача кхахьегама толамашца шиккхеннай из мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни дезача денна. БаркI бетта задани хакал хьалха кхоачаш я еш плана совг1а цар даьккхад 50 тони мехкдаьтта.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара а чIоаг1а къовсам лоаттабу операторша. Х1анзалехьа из сийлен цIи хьаккай бригадерча 14 саго. Царна юкъе ба Исмаилов Сайда, Притако Людмила. Из сийлен цIи еккхара совг1а дукхо за йоацаш «Профессег1а дикаг1вар» яха сийлен цIи елар Чилаев Владимира, Епифанов Бориса.

СУРТА Т1А: (аьрдехьара аьттехьа) оператор В. Чилаев мастер Л. Шевелев, операторш С. Исмаилов, Л. Притако.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кхы а дикаг1а къахьегаргда

Тхо къахьегаш да «Западный Гудермес» яхача дукха мехкдаьтта доаллача моттиге. Лохара мехашкара хьадоаккха «Iаьржа дошув» дукхаг1а хилийтара т1аг1ерта къовсам лоаттабу оаха. 4780 — 5000 метр к1оаргачура лаьха давлени а йолаш хьадоаг1а оаха доаккхаш доа мехкдаьтта. Укхазара цхьа скважина шоллаг1чоа 5—7 километр гаьна я. Царна г1улакх деча тха бригада хьалхашка дукха халонаш нийсъу. ХIанзалца хьалхьаьц резервуарни мехкдаьтта парк, цудухьа «Iаьржа дошув» хьагулде [illegible] Цхьа дукха [illegible] ен мехкдаьтта дIаахийтара.

1957 шера № 178 йолча скважинан бурув техачул т1ехьаг1а цо йоакха мехкдаьтта кIеж а техар.

СССР-ен Нохч - Г1алг1айчен автономен ах бIаь шу дузача юбилейна сийленца наькъабахара яхье боьхача бригадерча мехкдаьттахоша кхи т1а а шоай хьинар айдаьд. Заданен совг1а 16.500 тони мехкдаьтта дакха доц деннадар оаха. Из толамца кхоачашдеш да. БаркI бетта план хакал хьалха кхоачашьяьй тха бригада, заданег1а лаьрхIа хиннача совг1а хIанзалехьа доаккхад 15 эзар тони мехкдаьтта.

Оаха хаппаьа ремонт ю оборудованена, дика деал ду трапашта, гидроциклонни сепараторашта, насосашта, контрольно-измерительни приборашта, автоматически аппаратурана, турбопроводашта. Цудухьа хьовзам ца хулаш бу болх. Скважине а сепараторашта [illegible] нийса [illegible] технологически режим. Оаха шерра производствана юкъакхухь мехкдаьтта доаккхара дикаг1йола технологина керда техника. Тха скважинаш кийчъхь я кердаг1йолча фонтанни арматура. Мехкдаьттана сепаради а оаха гидроциклонни сепараторашца. Автоматически регулирующи приборашца оборудовании производствана юкъейоалаьй.

Мехкдаьтта дукхаг1а дахара а дукха мероприятеш чакхйоаьл оаха. Масала, № 183 йола скважина форсированни режима т1а яьккхай. Из балхан долаш дийнахьа буса цо луш дола мехкдаьтта кха бIаь тони дукхаг1а хилар. Цу тайпара мероприятеш чакхьяьхар оаха кхыча скважинашка а. Из балхан долаш дикка дукхаг1а доаккх мехкдаьтта. Тха мехкдаьттан тайп йоахача управлене деррига хьадоаккхача мехкдаьттах 30 процент оаха доаккхаш да.

Цхьа доаца санна барттайна къахьегаш да тха бригада дукхача ийманаш бола нах. Царна юкъе бо-Цаций, лохчий, г1алг1ай, украинцаш, оьрсий, кхыча къамех бола нах.

Цхьабакъда, деррига г1улакхаш тха бойтале хиша дел аьлча бакъдац. Цхьадола кхоачамбоацараш нийслу балха т1а. Къахьегта дукха хиназ укх дIадахача Iай. Цун керттерадар дар Iалашдерг1а кийчо ца яр. Цудухьа № 178 йолча скважине нефтегазопровод йиккар. Из нахаьлга эггара хьалха хайна тха бригадерча оператора нов. Боотуна. Цун шийна тоалургйолаш деар из. Цуна г1о дир оператора Шегаляева. Цудухьа болх ца бол дукха латта йийдаьзар скважина. Цу тайпара г1улакх нийсделар № 181 йолча скважине а. Цига нефтегазопровод тоаеча дика къахьийгар операторша ни. Доброволька, Шишкина, сварщика Нечаева, кхычар.

Караг1айнначот кхоачамбоь Iеш оаман ац тха. ДIадо йодача хана тхоай къахьегама толамаш кхы а воаккхаш сийленна ее къаг1ларехь тха СССР-ен Нохч-Г1алг1айчен автономен юбилейна.

А. МАГОМАДОВ,
«Октябрьнефть» НГДУ,
РИТС-2 оператор.

Цхьа т1адам ца бойташ

Мальх, алат сага санна машинашта эшаш да оаха доаккха мехкдаьтта а. Цудухьа тиллай цох «Iаьржа дошув» аьнна цIи.

Ахархоша шоаш кхобача хьункъана санна кхой бу оаха цуи, цхьа т1адам ца бойташ даьтта т1оанашкара из хьаьъоа, Даьлен резервуарашка чудотта г1ерт тхо.

Тха бригада йоассавиначa лаьттан ченашка кхы мехкдаьтта дисадий хьажаш а из хьалъозарг долай скважинашта иаз теаш и а. Гематит, бетонитоби порошок теда кийчбаь геттарй коача топцар чубетташ иаз т1а а бахийте т1оанашка зига мехкдаьтта хьалъарадолийт оаха.

Иштта «даьба» деш оаха дийн а из хIанз дукха пайда луш хуьха скважинаш а тха управлене. ДIадахача ах шера планаг1а 19 хара яла ца езача 23 скважина болх бе йолаллийтаь оаха. Кхы а хьинарег1а къахьег оаха укх шоллаг1ча ах шера задани кхоачашъеча а. Укх шин бетта кхы а 10 скважина ремонт яь йистеяьккхай оаха.

Шоай балхах дика кхеташ ба тха бригада коллективе дукхаг1бараш. Лакхаг1йола разрядаш йолаш ба Гарданов Абубакар, Цунтольгов ШаIин, Йолоев Магьмад, кхыбараш.

ХIара бетта планаш 115—120 процент кхоачашьеш шаьъадаха дерхI оаха гаргаг1ертача вай доккхача цIейна.

Е. ДЕГТЯРЕВ,
«Сунжанефть» НГДУ скважинашта ремонт еча бригада бригадир.

Мехкдаьттахой дезача денна дикача толамашца накъабеьхкаб Грозненски ремонтно - механически завода болхлой. ПланаrIа лаьрхIачул совгIа аракийцай 109 эзар сома маьха буровой насосаш, вертлюгаш, ротораш, запасни оатхалаш, мехкдаьттахоштен бурувдеттараштен эша кхыйола продукци.

Къьхетта дика къахьегаш ба цига Мирчев Александр Васильевича кулгалдеча мехкдаьтта оборудованена ремонт еча участка болхлой. Цар хIанзалехьа ялх бетта план кхоачашъяьй. ХIара смeнаг1а нормаш 140— 150 процент кхоачашьеш хьинаре къахьег слесараша коммунистически къахьегама ударникаша Грачев Ивана Филипповича, Лобжанидзе Александра, токара Демещенко Аркаде, слесара Никитин Юре, кхычар.

Сурта т1а: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш А. Лобжанидзе, И. Грачев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ОКТЯБРА ЧОТАХ

Сихаг1ен кхьаргаг1ен бурув а йоаш хьадоаккхаш дола мехкдаьтта дукхаг1а хилийтара къахьегаш ба Октябрьски бурувтохара балхий управленера бурувдеттараш. Цу даькъе къахетта дика къахьег Коробов Виктор Матвеевич керте латтача № 224 йолча буровой коллектив. Йиc бетта план хIанзлехьа т1еххкоачаш а из октябра чотах цо техад 390 метр бурув. Иштта дика къахьегаш а. Александров Александр Александрович керте латтача № 197 йолча буровой коллектив а. Цо баркI бетта планал совг1а 2 бIаь метр гаргга бурув техад.

Царел дукха т1ехьабусаш бац Эфенин Александр Ильич, Салмаьтинг Дмитрий Иванович керте латтача бригадий бурувдеттарaш. 8 бетта задани 25 — 28 августа кхоачашъяьй цар.

В. ГЕНЕРАЛЕНКО,
Октябрьски бурувтохара балхий управлена планови отдела начальник.

ВАХАРА СЕДКЪА

Iаза Iоманучa бертIехьго ю шоа еттаь довзъашка, оршаеа, аьлоашка г1алаа ах сакьата кхеста а ваь Бекович яхача «станце» Iоваьккхар со поездера. Иззаа города гаьнна хиннвар аз лийха Вокзальни улица...

Iое аIала—шьорча урaг1ьавача кердача городе санна шера улицаш, кьега асфальта лаьтташ, дукхаьа аIашт1ердаь низаца, бетонаца коздаь доаккхий цIенош, предприятеш ац укказа.

Кхотаеннача гаьнашта юкъе деала Лологов Ахьмада цIа. ДIайоо ди дер из... Бакъда, маьлкa аIанарашта моттиг ецар кое хьачулле. Комсий тхов бе доаккхача ковна Iы деш. Iочу а оIкадоина дедо цар довзий деза г1айдолгаш. Кое дийза лачкъорган лоазаш, делааш, удаш бераш, лелар.

— Деррига берий шун дий — аьтт аз сайна хокъоаача днакаг1а таам ца хеттеш а.

— Ай мичара, — йоах СупиIата, — тха-м баркI мара доц царна юкъе. — Вокаш лакхахой да.

Цийн а бенна лакхьаа г1уноашта т1ехьашка печкъе г1ерташ малх боалаача хана чукхаьчар Ахьмад.

...Нейсарoчe Нисар-Керте Беносача дезала юкъе кийнна Ахьмад. Пачхалкъе къизача Iаьдело ша дIадодаш Кита беаде, моцал цIенъена дIаамехаа хе хиннай из ваьр.

Дукха за ялалехьа деша ваьар кIаьнк. Ваьрах кхеташ, из кIоаргаг1а довзаш воаг1аче Ахьмада сутара делар. Иiслаг1ча классе дIечуеоаллеше а цу ше воача школа хьахарво хилар цох. Хьекаро токьацар. Массеаж шера лаьбезашка бенккийча наха хьекаш а хилар. Т1аккха бурот1а юридически школе деша вахар.

Балхаш лоржаш, лааш дукха шераш доаду цхьабараша. Шо дIет1даахийтача моллаг1ча балхаца дIаз хоеш цхьа ирза оамал йоаьл Ахьмадах. Казахстане дика акарто хилар юристах. Ерригсоюзни халкъа бахама выставка медаль элар цун наькъа т1а.

Юхьера а МаглаIбике нийсьелар из ший дезал а т1ехь.

Укхазаь акарзочун профессий хувца йийзар. «Мехкдаьтта юкъе ваьча Iокейна мехкдаьттахо ца хилча варгаарий!» — яхаш бегаш бу Ахьмада.

Атта хилацер мехкдаьттахочун профессий Iомаш. Дикача балка нийсаннаа со, аьнна Iуйрийна дIаваьте Ахьмад деррига маркалаях, мицкъах хьал а хиэа чувера. Бераша го бир: «Фу даьд пепаймаI», «Хьай кхай т1а вода валара хьоа... ихкар сесагага СупиIатага.

— Дика болх бе сона белхар,— аьлар цо, нах Iымарза бе, моттиг беркате я.

Дезала уйла а хувцалар. Бакъде, хьцер царна юкъьянца скважинашта подземни ремонт е волавеннача Ахьмадa маьженаш мел лаяа.

Грозне бурильщиккий курсаш а яьхе цIаваче хьай специальностах болх хьа хIанз бехац Iа, яхаш цхьабараша леррагаш къордешшe а, ший балха хIара лаг1а т1а ког а лоезаш ураг1 ца вахачох бокъонца вола болхно хиаац, — аьнна бурильщикa г1ончалаa болх бе валор Ахьмад.

Иштта моллаг1а шийга хьабена болх хьенкха хьабеш хьевсаг1ача Ахьмада сий айдале доладелар ерригача МаглаIбике.

Дикавар массанене а эш. Ерригача Нохч-Г1алг1ай мехкарча мехкдаьттахой коллективашта юкъе хьаткале лалеаш хиннача Социалистически Къахьегама Турпала Мария Яковлевна Паук кулгалдеш хиннача промысле оператораллa дIавигар Ахьмад.

Кiеж еттача скважиней участко хьожавир Ахьмад. Цаладдаш бIарг а кулг а эш царна. Сига Iомайир цо оператора г1оазал. Дукха за ялалехьа 4-г1а разряд елар цунна.

— Мел мехкдаьтта даьккха хургда хьа кулгаша! — йит аз цунга.

Деррига-м лаьрхIа вергвац, — аьнна, къоалам бе беллар цо, цхьан скважине даьккхар мелад хьожаргда вай.

Из яр МаглаIбикера мехкдаьтта кхоачаданнед яхаш нах сагота хьайзача хана кIалкарча т1оанешкара эггара хьалаг1а кIеж теха № 750 йола скважина. Дукха даьг1ар тхо цо 1969 шера деза лаьттан ченашкера хьалъэза мехкдаьтта тоннаш дагаръеш. 4.752.000 тони хилар, ден-бус 1100 тони хул цох. ХIанз а дукха маьженнац цо етта кIеж.

Ший болх тешаме бе Iаш Ахьмад. Юкъара г1уллакхаш кхоачешде а низ, хьинар, за корайоаг1а коммуниста. Горсовета депутат, халкъа суда заседатель, школей дезалашта г1о деча комиссий председатель... де хIама шортта да. Дукха бе промысловикашта юкъе Ахьмада дешо, г1уллакхо, хьезамо нийсача новкъе баьха, болх бе Iомабаь кагий нах. Юкъ-юкъе г1е а бийе «дагадоаг1ий хьона...» яхаш дагаухийт цар Ахьмада цо шоаш хаpцаьа ца боакийташ даьке оарц.

Эггара хьалха из промысле венача деза цунца шоай опыт, знанеш, дика-во декъаш хьабоаг1аш дукха деттаг1ий бе цун. Укх бе курже мастер Нездаев Христофор, операторш эрсе Луценко Якоб, г1алг1а Нальгиев Беслан, кхыбареш. Сакъерда, салоIа цхьан мара ерабовлац уж, дика-во дена шоайла оарцаг1боал.

Даьхенна бицбеланзар Ахьмада хьалхьала къахьегама накъ. Дукхаха совг1аташца, сийлен грамоташца белгалевал цо из хьинар дола мехкдаьттахо. СупиIатаc йоакхa чемодан хьелйизей цун «регалиеш». Юкхере а дIадаьача шера мерт бетта Социалистически Къахьегама Турпала доша седкъа лотабелар Ахьмада накха т1а. Цун вахара седкъа!

Каст-каста Москве хьалеве из, тайп-тайпарча совещанешка, заседанешка, хIаьта аьсса юха а вайтац. ДIадалача шера СССР мехкдаьтта промышленноста министра совг1ата енначe кердача «Волгае» т1а е коаеь цIеваьйтар.

Даьхено, керте, наха ший ду ший кхи а доаккхаг1ча дикаг1ча г1уллакхашца мишта юхедоккаргдар-хьог1, яхаш дага доал цунна.

КПСС горкоме дага а даьнна МаглаIбике эггара т1еьлийсача газ юллача участке вахар со цига шоллаг1а командировке нийсвеннача деношка. Цхьа доалла дика кхаьчайа санна г1адваха дуьцар сона Ахьмада: «Дика коллектив е1ашаг1йоллаш яьтт оаха. ХIанз кхойтта саг ва тхо. Дукха ца гоаш СоаьIапча, Инарахе, Доляков газ чукхаргьа оаха».

— Хьо хиннача промыслера хIама хоакъе хинна хьаевьлар хьо? — аьнна аз хаьттича, велавелар из.

— Аттача баьнабер из бенц, скважинашкера мехкдаьтта кIанараш а хьалха санна йоацаш «Йийшар». ХIанз моллаг1ча кхалсага а, аIамаг1чарна а бувзргбалаца бар из болх.

Халонга даьнача Ахьмада дег1а езац оатто ,сатем. 50-нега кхача шу мара дисадаце а кхона да цун дог, низ ба дег1аца. Из шийгара безам дIездаргбола бола кхоробаь ч1оаг1а даьзе ва из.

М. ЗАНГИЕВ.

ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Петилетка шоллаг1ча шера безатохаме деккараш хьалхашка латт Старогрозненски бурувтохара управлене бурувдеттараша. 40800 метр бурувтоха деза. Цулухьа биаза пайда оца бенц буровой оборудованех, механизмех йийса лелие еза бурув тохара инструкци, авареш хулга цIеждаь дIадаккха деза. Кхоабеш дIаахийта еза материалаш, химически реагенташ, инструменташ, запасни оатхалаш.

Иштта къахьегарчарех я цхьа дезан санна барттайна йола тха бригада а. Дукха ха йоацаш тха бригада бурувтоха а яьккхал РИТС-1 йолча эксплуатационникашка дIаелар Хаян - Кертера № 61 йола скважина. ХIара дийнахьи буса бIаьи тоннаш «Iаьржа дошув» а луш хIанз болх бейц я из. Цу скважинана бурувтохача дика болх барца бейтаргьаьлар бурувдетта сменни мастераш коммунистaш Мучаев Iадам, Иваненко Геннадий, бурувдеттараш Захаров Александр, Щербаков Владимир, кхыбараш.

«Коллективa сий—са сий» яхача девизаг1а къахьегаш ба тха бригадера беррига бурувдеттараш. Цулухьа цхьаккха бутт дIабахийтац бурувтохара пачхалкхен план кхоачаш ца еш. БаркI бетта план а дика т1еххоачаьяй оаха.

ХIанз тха бригада бурувтохаш я № 703 йолча т1ехкIоаргача скважине. ПроектаrIа цига тоха деза 4950 метр бурув. Август бетта цу буровойна планаг1а тоха деза хинна 1030 метр бурув август бетта хьалхарча шин деънаг1а теха лаьдар бригада, цкха юкедисача цхьайтта дийнахь оаха бурувтехар сентябрь бетта чотах.

Укх толамаш кхы а доккхе хилал-хьалха кхоачашъе ерхI оаха петилетка шоллаг1ча шера план.

Г. КРОТОВ,
Старогрозненски бурувтохара балхий управлена № 703 йолча скважина бригада бригадир.

5 ЭЗАР ТОНН...

Мехкдаьтта газ дукхаг1а лакхара къовсам а лоаттабеш накъабоал кхоана хулча цIейна «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахой. 8 бетта планал совг1а цар даьккхад 5 эзар гаргга тони «Iаьржа дошув». Белгалъяьккха дика къахьегаш я цига Давиленко Евгений Митрофанович керте латтача шоллаг1ча районни инженерно - технологически служба коллектив. Бригача управлене планал совг1а даьккхача мехкдаьттах дукхаг1дола даькъа цо даьккхад.

Е. ИВАНИНА,
тха штате йоаца корр.

ОЛИМПИЙСКИ ЛОВЗАРАШКА

ТУРИЩЕВА ЛЮДМИЛАЙ КОТАЛО

«ДОШУВИ» «БРОНЗЕИ»

30 августа, XX алханарча Олимпийски ловзарий столице Мюнхене болд хьовзаллуш хаттачу хана программа дуккхача тайп-тайпана хоадамболлаш йола стартаси йолалу-ха хьаттIаэттар.

Шин сахьата олимпийски помоста тIа шозй деррига делал упаоттадаь къийсар дуйн тIа эггара дикагIйолча ткъоь алхайтта гимнасткас, хIаьта хьалхарча моттига совгIата кхел цхьаи кхаь минута хьаьстар. Шу упражнени яьччул тIехьагIа хьалха ю вай эггара къонагIйола девкъашхо Корбут Оля. Цхьабакъда, цуьна тамашийна сальто е хонча шийкорониш снаряда тIа — брусьнаш тIа массехк хьаштдовца гIалат а даь (чоалкене йоацуча элементашка), 7,5 балл мара ца а йоьжкхаш баьргга даьха дог дайра. ГIаяла тIа IотIа а йижа, йийлхир из...

ХIаьта лалла — цу минуте бIоагIа тIа кхоссенлар 0,075 балл мара тIехьайнса ца хилла Турищева Людмила. Гуш дар, командага гIоллорча ший оаьша ахтув бохара массаза бIубекка хиттена из а шевкъьыкхва хилар. ХIаьта а цу хьалашка ю боацаш бар баь мах — 9,4 балл. Цхьабакъда, 0,05 балла хьалхальло эггара кхерамегIа йола соперница — ГДР-ера Карин Янц.

Цу шин гимнасткага мара хьажац зал. Брусьиш тIа чоалхане комбинаци ю Янца — 9,7 балл, хIаьта ворнга многоборье цхьаннлаьрхIача — 76875.

ХIана 9,8 баллал кIезигагIа йоацаш яккха еза Турищевай. Из къуаса тIа йоал. Зал цецъянккай цун кадай лелеца мажжеташ, царна тардеш тIоараш детт. Эггара тIехьара аккорд ек. Электротабло тIа сийрдаэкх — 9,9.

Дунеи Европаи абсолютни чемпионка XX Олимпиада абсолютни чемпионка а хиле дIаотт! Команда котъяьнначул тIехьагIа хIаранена йнала хьалхара моттиг а яьккхай (77,025 балл).

ТIехьара минута чакхъяллалца къийсар из сайре хьатIаккхачаьлца йиьлагIа яхинача Лазакович Тамарас я. Цу дийнахь эггара лаккхагIйола оценка елар цуьна эггара халагIиа снаряда тIа — оарца тIа (9,75).

ХЬАН ХЬАЛЛОАЦАРГЬЯ ПОЧИН..

Олимпийски бассейне доьшо олимпийски медаль ккьмар 594,09 балл яьккхача Московски студента Васин Владимира.

Мюнхена олимпийски бассейне 30 августа сарахьа дукхьашхл сийлен лоьме эггара лакхерча кIорга тIа яьлар советски спортсмен — из цу кхуасалур.

Юххера а, штангистий олимпийски помостаци юхавенна йола вай логдоахийла дошоьа белгальялар. Дайгача дозала яхьашка котало яьккхар олимпиадан дебютанта 23 шу даьшаьна московски эскархочо Киржинов Мухарбе.

А. СТАРОДУБ,
А. ЛЕВИНСОН,
Б. БУХОВЦЕВ,
Ю. ХРОМОВ,
ТАСС спец. корр.

МЮНХЕН, 31 август. (ТАСС). Олимпиада чемпион хилар ший хьаштдолча тайпара кIалтохаргахьа лагаш йола советски борец Теднашвили Леваных (эггара хьалхара юкъера дозал).

СУРТА ТIА: Л. Турищеван М. Киржинови.

ТАСС фотохроника.

СССР-н Нохч-ГIалгIайчен автономни хьаьль 50 шу дизара сийна КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра тIехьарча къовсаме вай республика кагийча нахьхен мехкарийн къахьегамен общественно - политически хьинар дIахо айдар духьа ВЛКСМ обкомо соцам бийб кагирхой Еррягсоюзни фестивала цхьа дакъа а хинна дIаоттаргйола республикански фестиваль е, аьнна.

Цу фестивала маIан фуд аьлча, из да, кагийча нахан мехкарашгей коммунистически идейноста, советска патриотизма, СССР халкъий доттагIала, пролетарски интернационализма уйланца хилара тIехьа луш бола кхетам чIоагIбар, мйслагIча пятилетка планаш кхоачашъяра кагирхой оарцагIбихар, къахьегамца коммунистически гIулакх хургдолаш шоай профессиональни говзал, творчески хьинар, юкъарча образоване а культурно - технически а, эстетика, физически, тIема - патриотически кхетама боарам даим лакхбе гIертаргболаш кагий нахи мехкарийн Iомабелга.

Фестивала толам цуьца массане дакъа лацарца ба. Цу гIулакха хIара юкъьанцара комсомольски организаци декхарийда я, фестивала ники хьел а лаьца. хIара комсомольцо, зIамигача саго цу фестивале дакъа лоацилга вIаштIехьдаккха. Кагирхой республикански цIейно новкъостил дергда Х-ча Дерригдуцен кагирхойн студентийн фестивалагIа дикагIа кийчдалара.

Цу фестивалах комсомольски организацешта хIара комсомольца, кагийча наха а, мехкарашта а граждански гIулакхаши идейно-политически уйлен хургйолаш кхетам мишта бала хов хьожилга хургда.

Фестиваль — из боккъонца Даьхен руахъе совдаккхар духьа бола творчески къахьегам. Укхаьара дIахо дIадаржа а дегIаяха а долалургда «Уллуш цхьаккха а тIехьавусар хургвац», «ХIаман ххоми хьурмати на деш цхьа ди дIадохийтаргдац» ,«Ше декна йоли задани дийнахь» яха а, кхидола а кагирхоша творчески дIадолалаьраш.

Комсомольски организацешка хургья къахьегама сийленца, сийлаь - йоккхача вай дуккхача къаьмий Даьхенна, коммунистически партена, комсомола, кхаь тIахьенагIа бараш вIашагIкхетара, къонахарех колхозхой, е боьхлой

ГIА БАХА, КАГИРХОЙ ФЕСТИВАЛЬ!

бара хетаь торжественни сайренаш.

Фестиваль — из тайп-тайпарча профессей конкурс. Укхаза яхье баргба токараш, лаьтта оахараш, шофераш, парикмахераш, ерригача наха юкъе йьржача профессех бола викалаш.

Комсомольски организацешка ергьа советски халкъа иллеш одларий, калхараш деча ансамблий, самодеятельни поэтийн композиторийн таланташка хьожаш тайп-тайпара конкурсаш.

Эстетически кхетам балар а комсомола комитетий лоархIамегIчарех цхьа декхар да. Кагирхой мукъа ха, цар культурни боарам, царнара эздел. гIулакх тоаду хо а хинна дIаотта еза.

Комсомольски организацешна фестиваль белгалъяккха еза клубашка, культура ЦIеношка хинна а цу Iеш, цехашка, фермашка, бригадашка, учреждешка, общежитешка, художественни самодеятельноста коллективаш вIашагIйоахкаргхен царна шефски новкъостал дарцеи.

Комсомольцашея кагирхошея Советски халкъа революционни, тIемен, къахьегамен сийлен моттигашка гIолла ергйолча Еррисоюзни походйа керда маршруташ я из фестиваль. Уж спортивни яхьай хьисапе хургья. Цкга хIоранне хьагойтаргда шин хьинар, кхы. ГТО норматнаний комплекс кагирхошка дIаялийтара лаьрхIа я из.

Цу конкурсашка а яхьашка а котбаьннарашта «Советски кагирхой Еррисоюзни, республикански, районни фестивалий лауреат» яха медалаши дипломаши лургья. Республикански фестивалерча конкурсашкен яхьашкен котбаьннараш Х-ча Дерригдуцен кагирхойн студентийн фестивале болхача делегатадла кандидаташ хургба.

Фестивала дипломаш лургья производства хьалха латтача, предприяте, городе, районе дикагIа хьожхамаш даьдача кагирхошта.

Цхьанцаболча доакъошхошта сина а ца Iеш коттъаьннача бIарччача коллективашта а, бригадашта а тергья фестивала дипломаш.

Фестиваль чакхъяргья 1973 шера 24 июне — советски кагирхой Дийнахь — Москве, фестивала лауреаташа дакъа а лоацаш, торжественно цIей дез а деш.

ЦIей деэлара хьисапе хургья из фестиваль. ХIара аьлча комсомольски организацеш, хIара комсомолец, кагирхо цига дикагIдар, хьинар гоэвал гойта декхарийла ба.

ХIара комсомольски организацие вIашагIйолла еза фестивальни комитетащ, цу балхаца партийни, советски, профсоюзни, ДОСААФ-и, спортивни, культурни организацей болхлоиа дакъа а лоацаш.

Ерригача комсомольски организацей, кагирхой къахьегаме, дешача, Iилма-технически художественни творчестве, спортеи оборонно - массовни балхаш тIара хьинар гойтаргда, парте XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеча цар довхача толамашка хьажар а хинаь дIаоттаргья из фестиваль!

А. МИТРОФАНОВ,
ВЛКСМ обкома отдела заведующа заместитель.

Баку—экскурсе

Селхан Урус - Мартана районе «Красноармейский» совхоза дикагIйола механизатораш вийца туристически маршрутагIа Баку яхар автобус.

Азербайджана столица исторически, революционни моттигашка, музейшка, кхыдолча шийтиккашка хьожарба совхоза къахьегамхой. Кхо ди доаккхаргда экскурсе бахошие Баку.

М. ПОЛОНКОЕВ.

МОСКВА. Хьун промышленноста механизацен энергетикан Центральни Iилма-тохкамен проектно - конструкторски институте (ЦНИИМЭ) хьаю хьуна юкъе наькъаш дахара балхашта механизаци яр машинаши кечалаши. ЦНИИМЭ Новгородски областерча Къахьегама ЦIеча Байракха ордена Крестецки опытни хьунпоембоакане хIанз болх беш я институте хьаьнь ЛИ-2 яха хьу йожаши йожаьча хьух сьаьш дуи, йоккъаш мукъайоакх а хенаш доаха а машинаш кулг-кара деш дола балхаш цIендаь дIаддоахаш я. Цуа совгIа, хIанз института болхлой болх бечарна Iадкъаргйоаха бензомоторни инструменташ хьаяр физиологически IохкамаIш деш ба.

СУРТА ТIА: ЛИ-2 яха хьу йожаеш сьаьш ду цхьан оператора лелаю машина. Цо ше хьи тадаш, сьаьш а деш кийсийн Iоттаю хьу.

Б. Корзина сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ДIАДАХА ЮХЕДИСА КОЛОНИАЛИЗМА КХУВРЧАШ

НЬЮ-ЙОРК, 29 август. (ТАСС). Деколонизаце комитето массевя рабза а волаш къоабалйина ООН-а члени йолча пачхахьалкхенаша колониальни мехкаштен халкъашта кортамукъалг аларах йола декларации кхоачашъяра хьакъехьа дь доклад.

Комитето Генеральни Ассамблеяна моргаду африкански халкъашта духьалара тIемен кхидола репрессивни гIулакхаш сов чекхсанйтара а Ангола, Мозамбика, Гвинея (Бисау) территоре тIара ший бIуш администраци Iоврайкхкара а тIахьехаш Португале правительствага кхайкарал делга.

ЗаконагIа йоаца Къилбехьен Родезерча кIезигагIа болча кIайчар режим дIаяккхара Англи сарцагIъяккха а Намибе территорена лоаттабу тIахьожам кхьт ха ца йоавшн бахьанаш ца доахаши хIабаккхара, цигара ший бIуш позици IоврабаIккхара. Намибена паргIатойя кортамукъален бокъо ялара тIахьехаш ЮАР-а правительствага кхайкарал да а доза ООН Генеральни Ассамблеи, йоаш комитето.

Африкански континента къилбехьанера колониализма кхуврчаш сихагIа дIадахар духьа деколонизаце комитета Генеральни Ассамблеяна моргаду колониальни шоай мукъагIа йоацачен территорешкарча халкъий къамии - кортамукъален болам материальни моральни чIоагIагIа хьалацара ерига пачхахьалкхенаш тIахьехилга а хIаьта шитте Португален ЮАР-ан правительствашцарел Къилбехьен Родезе законагIа йоацача режимашцарен тIема, экономически, кхыдола гIулакхаш хоададолге а.

Комитета рекомендацешка къастта уйла тIайохийт кхыча мехкий монополеша колониальни шоай мукъагIа йоацачен территорешна мехкаш доахен леладу гIулакхаш а хIаьта шитте дуэ территорешка доал деча державаш тIема гIулакхаш а сихагIча тайпара совладенне дарг ца хилара, хIаьта уж гIулакхаш, комитета хетачох, колониальни мехкаштен халкъашта кортамукъало аларах йола деклараце поницхаша лерхIарашн кхоачашдарга бодача наькъа тIарча керттерча духьаленах цаI да.

ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРА КЪОВСАМАШ ДIАДОЛАДУ РЕСПУБЛИКАНЦАША

Курьеро ца хоаш Би-Би-Си корреспондентага дIадениал балха тIарча гIулакхашца дувзаденна дола цхьа кIаьхат. Дукха ха ялалехьа юхавенна из кIаьхат дIадахьа, цхьайкъда, тIехьа хиннав. Американхаш, бакъдар аьлча, шоай сакхуаш хиннача дух тIа баьлар: хьалхагIе а кийчъяьча сценарега хьежжа дегIаухар событаш Майями - Биче хиннача республикански парте съезде.

Цу эпизодо йиш хилийтар дааргта хьажа меттел, из кийчдаьча кухнега хьажа а. Къахата тIаинструкце тIа котаегIа ма ярра яьккхар съезд. Цу тIа йоахар, масала, кхаж тоссача хана голосаш лоархIаш моаза тIоараш тохарга: хьалхагIа—5 минута, шоалагIа — 12 минута. Кхьметтел председателал деш вар фуьнехк даь лош оаллача хана къамаьла юкъагIаовкхарсхилар дуаплаш йола моттиг а яр плана тIа...

ХIа аьнна ноябре хулача президентски хоржамашка республиканций кандидат а лаьрхIа Ричард Никсона цIи съездо къоабал ма йинге а, цIи яьлча санна сиха вахар из концерт лаьттача моттигерча стадионе, зрителашта хьалхашка кхайкарал деш къамаьл де. Съезда делегаташ из сурт бIаргаю йиш йолаш бар духхьал зала чу оттаьча телевизорий экранаш тIара. Традицешта эггара тIехьарча дийнахь мара съезде гучавоалаш хилац кандидат. Съезде, вешта, кердатрадици оттаь хила а мег телеэкрана тIа хьалхагIе а гучавоалаш.

Ма дарра аьлча, республиканцаша къайлахьаш съезд телевизионни зрителашта санна лоархIаш хилар, хIаьта американски политически вахарга диллача царна хетар кхетаде хала дац. Хоржамашта хьалхарча платформацен президенталлен вице - президенталлен кандидаташ уттабарцен юхаенца йола дена повестко керттера пункташ хьалхагIе а къовстаь аьнна хиларах; партийна деятелий керттера терках хоржамашка голосаш дуккагIа юкъеозар духьа агитационни трибунаш меттел, съездах пайда эцара а тIйберзабир. Общественни мненега даьча хаттарашта тийннача жопаша ноябре Никсона котало йоаккхаргхиларе хоам боя а, республиканцаша тIойлавагIа лоархI августе цунах кхоачамбаь ца а Iеш, пхьарсаш дьея а хьекха бола белга.

Иштта парте цхьоагIо съезде хьахьокха а гIортар республиканцаш. Никсона кандидатура хьаоттаьр дукха ха йоашаш а тIехьа хIанзарча президента керттера политически соперник хинна Нью-Йорк яхача штата губернатор Нельсон Рокфеллер ва. ЧIоагIагIа рьаьа, хинна съезде къамеьл деш вар хьалха Никсона соперник хинна Калифорния яхача штате губернатор Рональд Рейган а. Съезда кийчо еза хана вIаштIехьдаьлар США-с хIанз Вьетнаме лелаеча политикана раьза боаш республиканцаш доал ела йиш йоацача баха.

Республиканцаша съездах пайда эйцар шоай массазарча доазонел тIехьяьаккха шоай бIаьшерьяраш, цар яхачох, «хIи а дукхагIа бараш» вIашагIтохараш. Къамаьлаш даьраша белгалдоахар, Макговерна «радикальни клика» бакъахьара система «бухйоахаш хилар а цудухьа, американски демократех тешаш мел бараша «мехка хьашташ цартийнарел тIехь лаьрхIен» из система лоаттаяра тIехьа, вешта аьлча республиканцашта тIехьа кхаж тассен безаш хилар а.

Американски общественна тайп-тайпара доакъош долаш бола нах шоашкахьа баха гIертар республиканцаш. Съезда трибунерга къамаьлаш дора кхайнахьа профсоюзий дикадаша, Вьетнамерча тIема ветерана, хьалха хиннача космонавта, и. кх. дI. Парти «хьайнллача цIаьрий» парти я аьнна хьаккхайкийр, съезде ерригга кхаIараш дуккхазза дIахъайла, нергача наькъашка дуьхьаленаш оттаь хиннаьле а.

Республиканцаш кьаьстта моагIа къахьегорг кагирхой подишкахьа бахара. Эггара хьалха из мишта кхетаде дезаш ая аьлча, из кхетаде деза, хоржамашка дакъа лаца бокъо луш йола ха 21 шерагара 18 шерага кхоачаш Iолохъяьчул тIехьагIа укх шере дукхьашха кхаж тоссаш бола кагий нахи мехкарийн мехка 25 миллион хиларе. Съезд йолча хана дукхьал кагирхошко массехказа кхайкар Никсон: ше хьа ма кхаьччиге а аэродроме, съезде ший кандидатура чIоагI ма йинге а стадионе. юкъеозаш бола статисташ а лаьрхIа 700 зIамсагIа йоIи Iохоидаьча съезда тIехьарча заседание программин къамаьл ше деш.

Джордж Макговерна тIехьарчарна «радикалий» ярлык тIа а лотаь, американски обывателя йоагIача тайпара воздействи ер доглоахаш бар республиканцаш. «Америка кIоаг чу юаргйолаш дIаьхха гола тохара» йола альтернатива а лоарьIаш дин шу хьалха тешам а луш республиканцаша моргаду сабарца, машарг порядоки йолаш хулга.

Бакъдар аьлча, машара тема-м президента даьча къамаьлаца а хьехаеш яр, цудухьа из тешаме хьал а лоацаргья. Цхьабакъда, Никсона цхьаккха керда хIама аланзар Вьетнама проблемах. Цу сарахьа ерригача зданех хIапо йолац аьнна еуйолаши противогазаш ца луш бисача охранникашка Iиршнгаш доахаши селлара дукха бIаргех хий ухийта газ а хийца лелахбир полице. Индокитера американски агресси сацоелга дIадехаш хинна демонстранташ.

Дукха нах лийцар полице. Республиканций съезде лаьттача хьало хьахьекхар, Вьетнамерча тIема проблема хоржамий кампане эггара бIарзагIа дола дош а долаш юсаш хилар.

Геннадий ГЕРАСИМОВ,
АПН спец. корр.
Нью-Йорк.

1966 ШЕРАРА 3 ПРОЦЕНТИЙ ЧУРА КХАЖ БОАГIА ПАНЧАХЬАЛКХЕН ЗАЕМ

1972 шера 15 августе гор. Сухуме-[illegible] 40-ча тираж

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж боаьб заема мрогача тиражь баьрийте разрядерча серийн облигацийн укх номерий:

Серий №№	Облигацийн №№	Боьлча ахча сомашца	Серий №№	Облигацийн №№	Боьлча ахча сомашца	Серий №№	Облигацийн №№	Боьлча ахча сомашца
100752	19*)	500	138222	16*)	1000	171927	20*)	500
101065	10*)	500	138868	45*)	2500	172045	1—50	40
101187	1—50	40	138892	37*)	500	172388	31*)	3000
101752	1—50	40	140901	18*)	500	174060	1—50	40
101757	10*)	500	142009	18*)	2500	174640	06*)	500
102786	11*)	500	142500	19*)	500	174796	38*)	500
103027	1—50	40	142707	1—50	40	175857	42*)	500
104497	1—50	40	142958	03*)	500	176546	02*)	500
104883	48*)	500	143170	38*)	500	177807	1—50	40
105107	38*)	500	143309	1—50	40	178164	1—50	100
107028	06*)	500	143816	1—50	100	178282	34*)	2500
107369	50*)	500	143994	1—50	40	178701	13*)	500
108612	30*)	500	145117	39*)	500	179407	45*)	500
111097	10*)	500	145241	1—50	40	179473	07*)	1000
111301	1—50	40	145711	02*)	1000	179723	1—50	40
111636	1—50	100	145976	29*)	500	179813	31*)	500
113008	26*)	500	146395	24*)	1000	180160	1—50	40
114090	31*)	500	146839	46*)	500	180309	02*)	[illegible]
114171	06*)	500	147406	44*)	500	180954	29*)	[illegible]
115425	08*)	500	147699	42*)	500	181246	32*)	500
115498	12*)	500	148045	41*)	500	181335	1—50	40
115593	08*)	500	148156	12*)	500	182203	42*)	500
115735	20*)	500	148533	1—50	40	182881	47*)	500
116053	20*)	5000	149391	26*)	1000	183091	1—50	40
116089	21*)	500	150484	12*)	500	183497	1—50	100
116203	42*)	500	151145	1—50	40	184586	15*)	500
116637	1—50	100	151262	33*)	500	184828	1—50	40
116996	1—50	40	151292	13*)	500	185724	41*)	500
117718	46*)	500	152130	37*)	1000	186042	21*)	500
117853	47*)	500	152131	41*)	500	186070	1—50	40
118552	34*)	500	152417	07*)	1000	186562	34*)	500
119495	31*)	500	155360	23*)	500	186627	37*)	500
119812	1—50	100	155571	11*)	500	187074	38*)	500
120169	37*)	500	155662	1—50	40	187920	30*)	500
120886	03*)	500	156154	1—50	40	188361	13*)	500
120994	37*)	500	156460	1—50	40	188544	1—50	40
121434	1—50	40	156959	1—50	100	189722	41*)	500
121772	27*)	500	157449	22*)	500	190646	39*)	500
122286	17*)	500	157525	26*)	500	191058	1—50	40
122522	07*)	2500	159123	37*)	500	191617	28*)	500
122547	12*)	500	159124	46*)	1000	191898	37*)	500
123156	1—50	100	159945	01*)	1000	191968	33*)	500
123940	38*)	500	160329	1—50	40	192496	21*)	500
124852	07*)	500	160486	1—50	100	192654	48*)	500
125229	1—50	40	161538	07*)	500	192800	42*)	1000
125259	46*)	500	161654	03*)	500	193178	40*)	500
125393	08*)	500	162408	1—50	40	193444	43*)	500
126696	13*)	500	163439	07*)	1000	193615	1—50	100
127714	1—50	40	163610	15*)	500	194275	01*)	500
127889	1—50	40	164130	01*)	[illegible]	194443	08*)	500
128857	09*)	500	164745	17*)	1000	194565	36*)	1000
129825	1—50	100	164960	01*)	1000	194901	13*)	500
130848	47*)	2500	166377	43*)	1000	195267	08*)	500
131953	39*)	500	166808	41*)	500	196775	31*)	500
132927	32*)	1000	168112	44*)	500	196806	1—50	100
132974	23*)	500	168320	50*)	1000	196029	1—50	40
133058	08*)	500	168662	1—50	40	196074	1—50	100
134042	18*)	1000	168830	20*)	500	196647	1—50	40
134080	23*)	500	169202	08*)	500	197375	1—50	40
134521	1—50	40	169630	1—50	100	198173	1—50	100
134527	01*)	500	169692	35*)	500	198389	32*)	500
135320	20*)	1000	170259	19*)	1000	199251	33*)	500
137273	03*)	500	170729	36*)	500			

*) Цу серех йолча ерриг 49 номерах хIаране 40 сома кхаж бенаб.

Таблица тIа хьахьенкхаб тиьаь сома мьаьа йолча облигаце бена кхаж.

Итт сома мьаьа йолча облигацех бенача кхажех ех лу.

Бенача кхажа юкъабехкаб кхаж бенача облигаце шийн мах.

Нохч - ГIалгIай АССР гострудсберкассейн госкредитен Управлени

ХОАМ

Кооперани чуьлька вай мехкахьаь Iовкъа баккаш хьалха болайй а бераш дIачуийю Нохч-ГIалгIай АССР потребительски кооперацие ерригача продовольственни тиклашен кремлина пунктаж.

Шоашкара яьсса Iовкъа бакаш дIачула, промышленноста чIоагIагIа эшаш я уж.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 сентябрь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Воебола телевидени. Массанена йола гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Воебола телевидени. Бераша. «Хьабола фильм». 10.00 — «Умниццена», Iалмен популярни программа. 10.30 — Воебола телевидени. «Карусель». Телевизионни обозрени. 11.10 — «Выгнам энаргйолаш мца» яха телевизионни документальни фильм. 12.00 — Воебола телевидени. 20-гIа алханара Олимпийски ловзарашка. Мюнхенера передача. 14.00 — Мехкдаьттан газовойн промышленносте болх берий дьахьехьа. Концерт. 15.05 — «Кердадар лайар». Телевизионни журнал. Передача дIахьу Йовзонхочо Смирнова. 16.30 — Воебола телевидени. «Хьайсай дунен тIа». 18.00 — Кердадараш. 18.10 — Кховна мехкдаьттан газовойн промышленноста болхлой Ди да. 18.30 — Останкинера концертни студес тIулъеш. 19.30 — Воебола телевидени. «КIай бертий» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Воебола телевидени. 20-гIа алханара Олимпийски ловзарашка. Мюнхенера передача. Пистехьача — кердадараш, передачай программа.

3 сентябрь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Бераша йола Iуйрийкера гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Детеренета. «Гургул йетта сахьат». 10.00 — Воебола телевидени. Хоккейх ловзе дунен халкъашта юкъе вIашагIкхетар. Канада сборни — СССР-а сборни. Канадера передача. 12.00 — Воебола телевидени. 20-гIа алханара Олимпийски ловзарашка. Мюнхенера передача. 14.00 — Тахан мехкдаьттан газовойн промышленноста болхлой Еррисоюзни ди да. 14.30 — «Пистехьачие йола симфони» яха телевизионни художественни фильм. 16.00 — Социалистически яхьах котало яьккхараш. Мехкдаьттан газовойн промышленноста болхлой Еррисоюзни денга (нохчий меттала). 16.30 — Концерт. 17.00 — Воебола телевидени. Кинолюбителей клуб. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — «Форда тIара сизиграш» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 18.25 — Воебола телевидени. Мехкдаьттан газовойн промышленноста болхлой вIашагIкхетара дола концерт. 19.10 — Кинопанорама. Передача дIахьу кинодраматурга Каплера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Воебола телевидени. 20-гIа алханара Олимпийски ловзарашка. Мюнхенера передача. Пистехьача — кердадараш, передачай программа.

РАДИО

2 сентябрь

6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Радио почта (эрсий меттала). 6.57 — Хаоттам. 7.30 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.50 — «Сердалокъ» газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.35 — «Къонахи» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 13.00 — «Ленини парти шалла бай вежарий бо» яха радиокомпозици (гIалгIай меттала). 13.20 — «Самукьанеча тааргIо тIа» яча радиокомпозици (гIалгIай меттала). 13.45 — Граждански оборона хьалхьехьа бакархошта (нохчий меттала). 14.00 — «ЦIе сийгаш». Пионерийтен дешархоштен йола передача (гIалгIай меттала). 14.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 15.15 — Грозненски мехкдаьтта института вокально-инструментальни ансамбла выступлени. 16.00 — «Спортивни орбита тIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.20 — Пятилетка ударникаш (гIалгIай меттала). 16.30 — «Партийни вахара Ленински нормаш кхоачашъе» яха беседа (эрсий меттала). 16.45 — «Кэвти болафу ялараш непарца хьадем болхлой къовсамп лоттабе» яха беседа (гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллех Грозненех хувцалуш моркаш а йолаш, йоачаш а йоацаш, лостамаш хувцаш гIаьххьача боараме муд а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 27—32 Грозне 30—32 градус йоахал йолаш хила а тарлу. Кхоанен довен хувцалуш моркаш а йолаш, довдама йоачаш а йоацаш, лостамаш хувцаш гIаьххьача боараме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсашка 10—15, денонна 24—29 градус йоахал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

2 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа парк. Баьццара театр. 19.30. СССР-и Нохч - ГIалгIай АССР-и хьаьь 50 шу дизара хетадаь искусства цIей. 18.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра выступлени. 19.00. «Къаракъаш мелара духьалара советски законодательство» яха лекци. 20.00. «Пятилеткана — ударни къахьегам» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. «Шоана, кхалнах» яха клуб хургья болх беш. 12.00. Сакъердамеча аттракционий клуб хургья болх беш. 14.00. Юридически консультативни пункт. 13.00. «Хозача Даьхен арепашка» яхача темах йола книжкай обзор. 18.30. «Театр, музыка, кино» яха клуб. Нохч - ГIалгIай заслуженни артистана В. Э. Вайнштейнаца вIашагIкхетар хургда «Мишта хьажа веза спектаклага» яхача темагIа. 19.30. «Са мехка искусство» яхача темагIа кинофильмаш хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Са хьалхара гургал» яха берий цIей. 11.00. «Ручеек» яха кинотеатр хургда болх беш. 17.00. Духовой оркестра выступлени. 19.00. «Алкоголизмана духьала общественносто лоттабу къовсам» яха лекци. 20.00. Кагирхой саладара сайре.

Пролетбата цIерагIа культура Дворец. 18.00. «Советски Iаьдала шерашка мехкдаьттан газовни промышленность дегIадахар» яха беседа. Документальни фильмаш хьокхаргда.

3 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа парк. СССР-и Нохч-ГIалгIай АССР-и хьаьь 50 шу дизара хетадаь искусства цIей. 19.00. «9-ча пятилетке мехкдаьттахнии дегIаяр» яха лекци. 20.00. «Пятилеткана—ударни къахьегам» яха кинофестиваль. 18.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра выступлени.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. «Малышок» яхача берий кинотеатро болх бергба. «Са дика да» яха фильм. 12.00. Сакъердамеча аттракционий городок. 19.30. «Политически дунен тIа» яха клуб. «Индокитаера хьал» яхача темах йола лекци. 19.30. Баьццара театр. «Доазол дехьара» яха киножурналаш хьокхаргда.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51 Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-30-11; белхтамхьне секретаре — 3-34-30; партийни вахаре культурни отделий 3-61-40, промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахама отдела — 3-42-28, письмий отделаи бухгалтери — 3-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-30; отделов партийной жизни и культуры 3-61-40, отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—3-80-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05193. Заказ 6722.